

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 727.

CHICAGO, ILL., 18. avgusta (August 18th), 1921.

LETO—VOL. XVI.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

VAŽNI ZAKLJUČKI EKSEKUTIVE J. S. Z.*)

ZA POMOŽNO AKCIJO RUSIJI.

Eksekutiva Jugoslovanske Socialistične Zveze je na svoji seji dne 12. avgusta sklenila organizirati pomožno akcijo med ameriškimi Jugoslovani, v prid vsled suše prizadetega prebivalstva v Rusiji. V zadnjih dveh številkah *Proletarca* smo pojasnili situacijo z ozirom na sušo v centralni Rusiji, kateri je sledil glad in temu še epidemije.

Ne bomo tu ponavljali, kar smo že povedali v zadnjih izdajah. Razmere v Rusiji so kritične in pomoč je potrebna. J. S. Z. bo razvila to pomožno akcijo med vsemi Jugoslovani v Ameriki. Sodelovala bo s socialistično stranko, in slednja bo zopet kooperirala z raznimi unijami in drugimi delavskimi organizacijami. Pomožna akcija Rusiji mora biti v tej deželi kar najbolj mogoče *centralizirana*, da se znižajo stroški in da pridejo sredstva čimprej na mesto, kateremu so namenjena. Ne smemo pozabiti, da se bliža zima, ki bo za kraje v Rusiji, v katerih je šušča uničila poljske pridelke, strašna, ako ne bo prišla pravočasno izdatna pomoč.

Med jugoslovanskim ljudstvom v tej deželi vladajo velike simpatije za Rusijo. Sedaj bo imelo priliko tudi dokazati svoje prijateljsko nagnenje do ruskega ljudstva, do sovjetskega režima, katerega hočejo reakcionarni elementi strmoglaviti in v doseg tega namerja jim je tudi elementarna katastrofa dobrodošla.

Kriza je v tej deželi, na milijone ljudi je brez dela, mnogi stradajo, tisočeri potrebujejo pomoči — toda pri vsem tem — Rusija jo je potrebnejša. Od leta 1914 naprej je v vojnah, civilna vojna še ni popolnoma zadušena in so nevarnosti, da se bodo v raznih provincah ponavljale, ker jih podpihujejo zunanje vlade, bodisi direktno ali indirektno. Bila je blokirana, kar je v današnjih časih, ko je ena dežela odvisna od druge dežele, najbrutalnejše orožje, ki ne zadeva samo armade, ampak vse ljudstvo, od dojenčka pa gori do starke.

Vsled teh razmer je v Rusiji pomankanje. V centralni Rusiji v pokrajinah ob Volgi je vsled suše direktno prizadetih do dvajset milijonov ljudi. V nekaterih krajih so pridelki popolnoma uničeni, v drugih se je dobilo le okoli 15% normalnega pridelka. In vsled prej navedenih vzrokov tudi prebivalstvo ostale Rusije ne živi v izobilju, pač pa mu primanjkuje številnih potrebščin kakor v nobeni drugi deželi. Pomoč od zunaj je torej potrebna. Pomoč mora priti od zunaj in bo prišla. Vprašanje je le, ali bo prišla od delavskega ljudstva, ki hoče ohraniti delavsko Rusijo delavstvu, ali pa bo prišla, ko bo pomankanje postajalo katastrofalno za režim sovjetske Rusije, od buržvaznih vlad, ki bodo prišle s svojimi pomožnimi agencijami v deželo kot dobrotnice in "osvoboditeljice". Če bo delavstvo pomagalo v zadovoljivi meri, če bo napravilo na vlade svojih dežel pritisk, da pomagajo Rusiji ne da

bi pri tem vodile propagando za strmoglavljenje sovjetskega režima, bo Rusija izšla iz te krize neoslabljena. Ene vlade, posebno francoska, pa bodo gotovo nadaljevale, bodisi pod kakršnokoli krinko, kontrarevolucionarno propagando.

Če smo za obvarovanje ruske revolucije, tedaj moramo sedaj tudi gmotno pomagati ruskemu prebivalstvu, katerega je posetil glad. Pomožna akcija je v teku. Vsakdo naj kooperira, vsakdo naj stori kolikor more in prispeva kolikor more, pa bo pomožna akcija za vsled suše prizadeto rusko prebivalstvo med ameriškimi Jugoslovani uspešna.

POLITIČNI JETNIKI.

Madež za Zedinjene države je, da je Eugen Victor Debs in mnogi drugi politični obsojenci še vedno v zvezinih zaporih. Mnogo se je že poskušalo, storjeni so bili že razni pritiski, Debs je bil že pozvan v urad justičnega tajnika v Washington, toda problem političnih jetnikov je še vedno problem.

Jugoslovanska Socialistična Zveza je delovala v akcijah za osvobojenje političnih jetnikov kolikor ji je bilo mogoče; v tem oziru ima od večih strani priznanje, da je delala mnogo več, kakor pa marsikatera ameriška delavska organizacija, bodisi unije ali kake druge organizirane delavske struje. Če se pomisli, da je število članstva naše zveze majhno, in če se pri tem vpošteva aktivnosti J. S. Z., bodisi v posameznih naselbinah, kjer ima svoje klube, bodisi aktivnosti tajniškega urada in eksekutive, potem so taka priznanja razumljiva. Mi jih seveda ne iščemo, ker sodrugi ne delajo zato, da bodo želi hvalo in priznanja, ampak zato, ker so socialisti in se bore kot taki za vse, kar socializem zastopa.

Zadnja seja je zopet sklenila napraviti primeren pritisk na predsednika Hardinga in na justični departament. Razni posamezni naši sodrugi pa so poslali prizadetim uradom v Washington privatna pisma v pogledu osvoboditve političnih jetnikov.

Poročajo, da dobivata predsednik in generalni pravdnik številna pisma, v katerih se zahteva, da morajo Debs in drugi politični jetniki ostati v ječi. Na vsako pismo, ki zahteva, da se naj Debsa osvobodi predno umrje v ječi, jih pride deset drugih, ki pravijo, da je ječa še predobra zanj. Brisbane pravi, da je to razumljivo, ker sovraštvo piše več pisem kakor pa pravica in trezen razum.

Pričakuje se, da bo administracija v bližnji bodočnosti rešila problem političnih jetnikov na en ali drugi način. Če jih ne osvobodi, bo vprizorjena v Washingtonu demonstracija za osvoboditev Debsa in drugih, ki so v ječah vsled izražanja svojih misli. Za

*) Izvleček zapisnika seje eksekutive J. S. Z. je priobčen na drugem mestu v tej izdaji.

dne 11. novembra je sklicana v zvezino glavno mesto razorožitvena konferenca, katero bodo posetili zastopniki vlad Anglije, Francije, Italije, Japonske, Kitajske in še nekaterih drugih držav. Konferenco je sklical predsednik Harding. V času, ko bo zborovala, se bo lahko priredila demonstracija, ki bo pokazala svetu, kako prazna je vera naše dežele in njene vlade v svobodo, dasiravno je s sklicanjem razorožitvene konference hotela napraviti utis, kako je miroljubna in da je naklonjena mednarodnim sporazumom brez vojen.

Ako se do takrat ne reši to vprašanje, tedaj bo moralo tisto ameriško delavstvo, vsi tisti prijatelji osebne svobode, svobode govora in tiska, ki so pripravljeni delati za stvar, organizirati kampanjo, ki bo prekašala vse dosedanje in ki bo preglušila fanatične zahteve Ameriške legije in vseh tistih elementov, ki so le trombe v službi trgovskih zbornic in drugih kapitalističnih bojnih organizacij.

Delavci, ki ji mje za delo in ne za same fraze, pa naj pristopijo v organizacije, ker brez organizacij se ne more voditi nikakoršnih akcij.

DIVJANJE REAKCIJE V JUGOSLAVIJI.

Eksekutiva J. S. Z. je sprejela resolucijo, s katero obsoja divjanje jugoslovanske vladne reakcije proti komunistom in drugemu delavstvu in izreka svojo solidarnost jugoslovanskemu proletarijatu v njegovem boju za resnično osvoboditev balkanskih narodov. Pozdravlja vsako stremljenje jugoslovanskih socialističnih strank in drugih radikalnih struj za združenje v enotno stranko razredno zavednega delavstva, ker le taka se bo lahko postavila po robu dvigajoči teroristični reakciji.

Vlade velike večine držav so zaplule več ali manj v reakcionarne vode. Toda nobena ne kaže tako jasno svoje reakcionarno lice, kot jugoslovanska vlada. S svojo notranjo in zunanjo politiko, s svojo nesposobno diplomacijo, s svojim balkanizmom se je osmešila po vsem svetu. Tistemu časopisju, ki je načelno sovražno Jugoslaviji in drugim novim državam, kot je n. pr. Hearstovo časopisje, je dala obilo materiala za blatenje ljudstva in države. Vsi poniževalni izrazi jim prihajajo prav za smešenje jugoslovanskega ljudstva, katerega prištevajo k napol barbarskim plemenom, kjer človek ni varen niti življenja. Navada je, da kapitalistične časopisje ne sramoti držav, ki imajo kapitalistične vlade, toda kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev je v tem oziru izjema. Krivda zato je v Beogradu, ne pa pri tistem časopisju, kateremu je vladna kamarila prepovedala dohajanje v meje troimenske monarhije.

Ker jugoslovanska buržvazija ni sposobna, da ustvari v deželi razmere, ki bi ljudstvu omogočile vsaj navadne civilne svobodščine, ki bi mu dale priliko, da se bi moglo dostojno preživljati, kajti dežela kot taka ni revna, ker torej ni sposobna podpreti v deželi niti moderni kapitalizem, nego protektira le navadno kramarstvo, mešetarstvo verižništvo in korupcijo; je za jugoslovansko ljudstvo edina rešitev iz sedanjih kaotičnih razmer organiziranje v socialistični stranki, ki bo privedla državo v tok današnjim časom odgovarjajočega gospodarskega in političnega razvoja in končno v socializem. To delo pa more vršiti le proletariat, ki mora biti za ta namen čim popolnejše organiziran.

ZA POJAČANJE J. S. Z.

Ako hoče ena organizacija voditi večje akcije z uspehom, ako hoče biti vpoštevana, mora imeti števil-

ne, dobro organizirane, aktivne postojanke. J. S. Z. bi lahko storila mnogo več, ako bi bilo med našim delavstvom nekoliko več smisla za organizirano delo v politični organizaciji. V mnogih naselbinah J. S. Z. še nima svojega kluba in v takih krajih seveda ne more vršiti svoje naloge. Eksekutiva je na zadnji seji sklenila poslati svojega zastopnika v Cleveland, kjer se bo vršila združevalna konvencija S. N. P. J. in S. D. F. Z., da bo pridobil delegate tudi za politično delo v okviru Jugoslovanske socialistične zveze, ki je za delavstvo važnejše, kakor pa samo delo za podporne organizacije. V Clevelandu se mora za časa imenovane konvencije od strani naših sodrugov razviti kar najživahnejša agitacija, da se pridobi zastopnike obeh podpornih organizacijah tudi za socialistično delo v J. S. Z.

Indiferentnost se mora umakniti energičnemu delu, da bo naše delavstvo res lahko reklo o sebi, da zavedno, da je napredno, da spada v socialistično armado, kamor bi moralo spadati.

ROMUNIJA ODPRAVLJA PLEMENITAŠKE NASLOVE.

Naslovi kot baron, grof in vitez so v Romuniji odpravljeni. Romunski državljani, ki pa še niso državljani ampak podaniki, tudi ne smejo sprejemati plemenitaških naslovov od vladarjev ali vlad tujih držav.

Romunska zbornica je sprejela številne zakone, s katerimi hoče vpeljati v državo nekoliko več demokracije in socialne reforme. Kljub tem poskusom je Romunija ekonomsko in politično zelo gnila dežela. Njeno ljudstvo je revno, dasiravno je dežela kot taka bogata. Zemlja je v posesti grajščakov, naravna bogastva pa so last tujih in domačih kapitalistov, nekaj pa jih upravlja korumpirana in nesposobna romunska birokracija.

Sedaj prihajajo reforme. Ne zato, ker je kralj dober in blag, ker ima Romunija milo kraljico, ki ljubi vse svoje otroke, ampak zato, ker se že več let zbirajo na obzorju Romunije revolucionarni oblaki. Strah, ki ga imajo mogočnejši pred ljudstvom, odpravlja plemenitaške naslove in uvaja socialne reforme, ki pa so jim le malo podobne. Ta strah bi bil še mnogo večji, če bi bilo ljudstvo zavednejše, če bi znalo misliti in se organizirati. Vse to prihaja polagoma in zato so tudi reforme počasne.

Iz Beograda prihajajo vesti o velikih progonih proti komunistom, ker so bili baje v zvezi z atentatom na prestolonaslednika Aleksandra in na ministra Draškovića. Neka vest iz Dunaja pravi, da je bilo aretiranih 14.000 oseb, katere so na vse načine mučili v zaporih, da bi od njih izsilili izpovedi o atentatih in o morebitnih zarotah. Arbeiter Zeitung piše, da so te osebe gugali nad ognji in nad dimniki in na ta način izsiljevali priznanja. — Morda ni bilo tako hudo, kakor poroča dunajski list; ali pa se preganja in muči ljudi še hujše. Izključeno torej ni ne eno ne drugo. — Jugoslavija skrbi na različne načine, da dobiva po svetu ugled kot strogo balkanska država z balkansko civilizacijo.

SEMINTJA.

Stotisoči in eden izmed tisoč-velika razlika.—Priporočilo uredniku "K. S. K. J.—Delavski tajnik Davis rešuje razredni boj.—Ameriška legija proti Debsu.—Še eni veterani.—Manj pridelkov.—Ni potrebno, da je tako.

Urednik "Glasila K. S. K. J." hvali kapitalistične liste, iz katerih črpa napade na socializem, na sovjetsko Rusijo in na vse, kar stremlji po napredku. Njegov vreden posnemalec je Rev. Zakrajšek, ki se drži jezuitske morale, da je dovoljena vsaka laž, ako služi materi cerkvi, to se pravi, ako služi zavajanju neuke mase, da ostane lojalna klerikalizmu in s tem nazadnjakstvu. Zupana bo morda zanimalo, da čikaška "Tribuna", ki jo ima tako v čisljih, vedoma priobčuje laži na prvi strani, ki jih potem prekliče kje na zadnji strani med skritimi noticami. Stvari z velikimi naslovi na prvi strani čitajo stotisoči. Notico, v kateri se laž prekličče, čita EDEN izmed tisoč.

"The Chicago Tribune" je prinesla v svoji izdaji s dne 2. avgusta na prvi strani štiri kolone široko sliko, na kateri je bil naslov:

"Vprašali so za kruh in dobili kroglice". Pod sliko pojasnjuje, da je bila vzeta pred nekaj tedni v Moskvi, ko so sovjetske čete razgnale demonstrante in jih okoli 200 postrelile s strojnimi puškami. Množica je demonstrirala proti sovjetski vladi in zahtevala kruha. Odgovor je dobila s strojnimi puškami, in okoli čvesto ljudi so sovjetski vojaki rešili nadaljnega stradanja. Sliko je vzel neki francoski špijon s skritega mesta in jo potem po tajnih potih poslal v Pariz, od koder je bila poslana tudi uredništvu čikaške "Tribune". — Dan pozneje, dne 3. avgusta, pa je prinesla Tribuna notico, v kateri pravi, da obžaluje, ker je prišla ta slika v list, ker ne odgovarja resnici. Slika je bila namreč vzeta še med vojno, ne v Moskvi, ampak v Petrogradu in je bila že priobčena v Chicago Tribune dne 4. novembra 1917. Torej pet let razlike, toda slika je še vedno nova za porabljanje v propagandi proti Rusiji. Boljševiki takrat še niso bili na krmilu Rusije. — Kdor hoče spoznati ameriški kapitalistični žurnalizem, naj naroči knjigo "Brass Check". Dobi se v upravnistvu Proletarca. Ako Ivan Zupan obljubi, da jo bo prečital, mu jo bo upravništvo poslalo zastonj.

Hardingov kabinet se lahko ponaša z delavskim tajnikom, ki je s par besedoma povedal, kako se lahko zblížata in sporazumeta delo in kapital. Uredništvo nekoga lista ga je vprašalo, naj s tristo besedami pove, kako lahko prideta skupaj "delo in kapital". Delavski tajnik Davis je odgovoril: "Tristo besed je preveč. Najboljši način za delo in kapital, da prideta skupaj, je, da prideta skupaj."

Mr. Davis ni pokazal intelegence s tem odgovorom. Ali pa je odgovoril intelegentnejše, kot bi bil kdo drugi na njegovem mestu. Mr. Davis morda ve, da v sedanjem družabnem sistemu ni nobene poti, ki bi mogla zblížati delo in kapital. Z delom se misli delav-

stvo; kapital pomeni v tem slučaju kapitalizem. In ker ni hotel filozofirati, je dejal: "Najboljši način za delo in kapital, da prideta skupaj, je, da prideta skupaj." Sedaj naj pa skrbi delo in naj se potruži kapital, "da prideta skupaj".

Interesi delavstva in interesi kapitalizma fundamentalno niso enaki in nikdar ne bodo enaki. Zato ni poti, ki bi mogla zblížati ta dva v interesih nasprotujoča si faktorja. To spoznava celo nezavedno delavstvo, zato se je pričel Zakrajšek loviti za krila Ameriške delavske federacije in Glas Naroda, ki je organ Saksarjeve in Jadranske banke, je pričel v svojih "editorials" napadati kapitalizem. Pri nerasodnih čitateljih to vleče. Pametni ljudje se z gnusom obračajo od take hipokricije.

Kapitalizem bo vladal in izkoriščal delavstvo, dokler bo imel svet kapitalistično družbo. Pravičnost za delavsko ljudstvo bo zavladovala, kadar nadomesti sistem kapitalističnega zatiranja in izkoriščanja socialistični sistem, ki bo pravičen za vse delavno ljudstvo, ki bo popolnejši in raditega boljši od sedanjega sistema. V Rusiji hočejo to dokazati, zato se zoper njo bori ves kapitalistični svet in celo mali Pirc se postavlja v še manjši Domovini s svojim "komunistom" Zuckerjem.

Ameriška legija zahteva od Hardinga, da ne sme osvoboditi Debsa; če ga izpusti iz ječe, bo izval proti sebi "ogjenj Ameriške legije". V bibliji je nekje zapisano: "Gospod, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo". V čikaški Tribuni so bile pred kratkem priobčene slike, ki pa so bile resnične, ki prikazujejo, kako tavajo veterani svetovne vojne za delom in se potikajom po zakotnih prenočiščih lačni in razcapani. Nekateri teh revežev so si pomagali iz revščine s samomorom, ki pa ni priporočljiva pot. Mnogo praktičnejša in boljša za vse bi bila pot, ki jo priporoča Debs. Ampak Debs je izdajalec domovine, tiste domovine, ki pusti, da njeni veterani, ki so tvegali zanjo življenje in kri, stradajo, iščejo pri stoprocentnih patriotskih delodajalcih delo in spe v prenočiščih, ki jih jim prepuščajo dobri ljudje. Pot do spoznanja je najtežja pot, mnogo težja, kot pa pot v krščanska ali pa mohamedanska nebesa.

Niso vsi veterani v Ameriški legiji. Poleg te obstoji še ena druga organizacija, "Veterani svetovne vojne", in ta je poslala Hardingu spomenico, v kateri pravi, da poveljnik Ameriške legije ni govoril resnico, ko je dejal, da protestira proti morebitni izpustitvi Debsa v imenu večine ameriških veteranov. Leslie R. Hurt, gl. tajnik organizacije "World War Veterans", ki ima 450.000 članov, je Hardingu sporočil, da so veterani svetovne vojne za oprostitev Debsa in drugih političnih jetnikov. Da, on je v imenu svoje organizacije celo zahteval, da se mora Debsa takoj izpustiti. Toda Hurtova organizacija Veteranov svetovne vojne nima podpore ameriških trgovskih zbornic in drugih kapitalistov, ravno tako tudi ne od kapitalističnega časopisja, raditega njen glas ni tako močan in "vpliven", kot pa je glas Ameriške legije. Večina ameriškega ljudstva živi še pod vplivom kapitalistične ideologije, podpira kapitalistični tisk in kapitalistične stranke. Kajti če ne bi bilo te podpore, tedaj ne bi imeli tako razvito in razširjeno kapitalistično časopisje in kapitalistične stranke ne bi imele absolutno moč. Ker je temu tako,

je treba skrbeti, da se med to ljudstvo zanese socialistična propaganda. To morejo delati le socialistične organizacije in socialistično časopisje. To resnico naj si nekoliko bolj utisnejo v spomin naši sodrugi in somišljeniki in se odzovejo apelu "Proletarčevega" upravištva za nabiranje novih naročnikov. Nekateri sodrugi so se odzvali, in njihova imena so označena na drugem mestu. To so večinoma taki, ki so že dolgo časa aktivni na polju za širjenje socialističnega tiska. Kdaj se boste odzvali drugi?

Naše gospodinje bo morda zanimalo, da bodo šle cene živlom prihodnjo zimo, ali pa še preje, kviško. Krompirja se je letos pridelalo mnogo manj kot prošlo leto in tudi drugi pridelki so manjši. Prilika za profit pa je večja. Živil sicer ne primankuje, celo uničena bodo, kakor vsako leto, samo da ostanejo cene visoke. Ampak pridelalo se je *manj* kot zadnje leto, zato morajo iti cene živlom po profitarški logiki *kviško*. Sicer bi se cene lahko regulirale, če bi imeli vlado, ki bi varovala konsumente, toda ker je nimamo, bodo cene take, kakršne bodo določali interesi, ki kontrolirajo ameriški živilski trg. Taka vlada se ne odpravi z zabavljanjem, niti ne z revolucionarnimi frazami, ki so zelo po ceni. Vlada države je organizacija in če se je hoče premeniti, jo mora premeniti le dovolj močna opozicijska organizirana sila. Taka sila je socialistična organizacija, toda večina delavstva še ne čuti potrebe, da bi se ji pridružila. Nad visoke cene, nad brezposelnost in nad druge neprilike se pa vendar jezi.

Osemnajstletni Harry Marx v Chicagi se je usmrtil, ker ni mogel dobiti dela. Takih slučajih je v sedanjih časih v Ameriki mnogo. Ku Klux Klan in druge stoprocentne organizacije, ki s tako vnemo trebijo "rdečkarje" in preganjajo socialistične govornike in govornice, bi morale nekoliko pogledati za kulise ameriških finančnih kraljev in jih vprašati, zakaj dopuščajo razmere, ki silijo mlada življenja na pot obupa in v samomor. Če bi jim mogočni finančniki odgovorili, da razmer ne morejo spremeniti, tedaj naj bi se še informirali, kaj nudi socializem za izboljšanje socialnih razmer. Če so pametni, če sedaj res mislijo, da delajo za patriotizem, da varujejo deželo pred nelojalnimi elementi, potem bodo z ravno tako vnemo, toda na boljši, pametnejši način, delali za socializem. Ampak ne bodo. Vse te ultradžingoistične organizacije izgube vsak pomen, kakor hitro jim umaknejo podporo reakcionarne finančne sile. Brez njihove podpore ne bi mogle eksistirati. Vse take organizacije so se že od vsega začetka ustanovljene z namenom voditi boj proti delavstvu. Za delavski razred je le ena pot, milijonkrat naglašena: Organiziraj se za svoje interese v svoji organizaciji. Socialistična stranka ima program, ki bo, kadar se ga izvede, odpravil brezposelnost, odpravil izkoriščanje, odpravil vzroke za vojne in odpravil bo pota, ki ženejo mlade, močne može in matere v obup, ker omagajo v boju za obstanek.

S plahtami se ne da zagriniti solnce.

Čitati socialistični časopis ni dovolj; treba je tudi razmišljati, kar se čita.

Zaupati v samega sebe je prvi pogoj vsakega uspeha.

IVAN ZOREC:

V SOBI ŠTEV. 12.

(Konec.)

"Tako, ko se malo izližem, pojdem po svetu. Tam je morda še lepše."

"O, jaz pa se priženim na kako posestvo. To bi bilo nekaj zame. Vzel bi tudi vdovo." —

Bolniki so menda govorili preveč in preživahno. Začeli so kašljati, da se je zganil stavec za vrati, ki je podnevi dosti predremal. Kašljali so in se grabili za prsi in sence.

"Prekleti kašelj! Da bi ga zlodej in še mene zraven!"

"E, kaj, hudiča, dokler kašljamo, imamo še dosti pljuč! Ampak vsaj enkrat bi se rad pošten odkašljaj, samo enkrat —."

* * *

Ivan Zakotnik jih je ves čas mirno poslušal. Zdaj pa je tudi njega zgrabilo v prsih in zapraskalo v grlu. Cela soba odmeva v nadušljivem kašlju. — Ko se nakašlja, si popravi zglavje in jih gleda. Kako veliko je upanje teh ljudi. Ali vsi vendar ne čakajo jutrajšnjega dne. To je gotovo. Tistile v kotu se čudno zagleduje s svojimi vdrtimi očmi in si z rumenkastimi koščenimi rokami medlo gladi zmečkano odejo. Nos se mu je zožil, ustnice so sivomodre. Toda Bog ve: ta je dejal, da ga bomo še pili. Ta menda težko še kdaj. Ali on, Ivan Zakotnik, je drugačen tič in se ne poda kar tako. — Premišlja in se spominja, koliko hučega je že prestal, ko je slabo zaslužil v prašni tvornici; kako neredno je živel, kje vse je puščal svoje moči in svoje zdravje. — Samo da bi bil vsaj toliko bolji in bi mogel na pot! Čeprav mu dajo jesti samo enkrat na dan, — da ga le vzamejo pod streho. Kako bi se okrepil v daljnem domačem kraju! O, tam je čist, smrekov zrak, solnce, vse lepo in čisto brez prahu...

Tako je premišljal in je hrepenel in se kesal.

— Zunaj je moral biti lep dan. Solnce je v širokem pramenu teklo skozi velika okna in povalilo belo sobo s prijetno toplino. Mesto je šumelo, tvorniške sirene so zategnjeno vpile, vozovi so grmeli po kamenitih cestah, od nekje je privriskal vlak.

Bolniki so molčali in so prisluškovali znanim glasovom lepega življenja; še vzdihniti si ni nihče upal, da ne bi preslišal, po čemer je tako hrepenelo nemirno srce.

Prijetna solnčna toplina jih je zazibala v blagodejno dremavico. Zaprtih oči so ležali in so težko, hropeče dihali; obrazi so jim bili mrliški, očesne jame so se zdele še globlje, ušesa so štrlela od znojnih glav. —

Ivan Zakotnik ni dremal. Oblivala ga je kurja polt, nato ga je začela kuhati huda vročina. Začutil je veliko utrujenost. Zaprl je oči, ker se mu je bleščalo v svetlih kolobarjih, ki so se tresoč ožili in se lovili iz kota v kot. Kakor bi se bila duša ločila od holnega telesa in bi živela zase kot eterno, astralno telo, so se njegove misli zgostile in so se srečavale

ne že davno pozabljenih potih. Vsi daljni dogodki so oživel pred njegovimi notranjimi očmi. — Glej jo, tamle Ivanko! Kako rdi in se plašno upira in se ne more ubraniti njegove hlepeče moči, ki jo je prinesel s svojega lepega doma. Odrevenela stoji pred njim, bele roke tišči na še ne popolnoma razevele grudi in ga začudeno in preplašeno gleda. On pa s tresočimi rokami in med koprnečim zadihavanjem divje strga obleko z nje in — —. Kriknila je, on pa ji s poljubi prestreza jok... O, kako srdito ga je pogledala, ko je zbežala od njega, pohojena in umazana na veke! In potem je obupana drvela v prepad, do katerega jo je privedla njegova strašna strast... Šee mu drhti v pekočem kesu. Da, tistega otroka mu je resnično žal, za ta greh bo težko dajal odgovor. — Ali je odpuščenje zanj? — Zli duh se mu reši izza Ivankinega hrbta: Beži, beži —: če ne bi bil ti, bi bil kdo drugi; pot, ki jo je nastopila, ji je zapisala njena vzgoja prej in poznej... Ali Ivan Zakotnik vidi vse in se ne more pomiriti. —

In žena njegovega najboljšega prijatelja — kaj pa ta? Kako ihti reva; rada bi nazaj, a njen greh je prestrašan, da bi se ga upala izpovedati in dobiti odpuščenja. Kako satansko grdo je prilival strupa v njeno dvomečo in slabotno dušo, kako brezvestno in lahkomišno je ukradel njeno poštenje, svojemu prijatelju pa čast in družinsko srečo... Ni Boga, ki bi odpuščal take grehe!

Astralno Zakotnikovo telo bega po vsemirju in šee samo sebe iz vseh posameznih trenutkov odbelega življenja.

Glej, domača hiša sredi cvetočega vrta. Okna s modrimi okvirji gorijo v večernem solneu in strmiše v zeleno dolino, obrobjeno z gosto smrekovo hosto — o, nikjer na svetu ni take doline! Mati stopi na prag in se ozira po rebri dolgih, sočnih njiv; iz njih puhti pretenka meglica kakor širok, pokojen dih krepkih prsi. Koga čaka mati? Ali ne eaka njega! O ti preljudi obraz, kdaj te nisem več videl! Oče in brat zavijeta po kolovozni cesti. Znoj si brišeta z zagorelih lic, obraz se jima sveti, kakor ni tega videl, odkar je ubežal s svojega doma. — Kako sem bil srečen in čist, pa sem šel iskat sreče in uživanja! V prevari sem se spotikal ob trpljenje in greh in padal pod križem težav in pomanjkanja... Kje, kako bi se skrili, kam bi obrnili oči pred svojo sramoto, s čim opral svoje grehe in zmoté —?

Ko se je zavedel in je odprl oči, je že silil mrak iz kotov. Za njegovim zglobovom je stala bolničarka in mu brisala potno lice. Sklanjala se je nadenj in se mu je naučeno smehljala.

"No, vidite: sanje, sanje, nič drugega. — Kako vam je?"

On pa je samo prikimal, odgovoriti ni mogel. Celo telo ga je bolelo, kakor razbeljen svinec je ležal utrujenost po njegovih žilah. Najrajši bi bil zaspal.

Na obrazih bolnikov je rdela strašna rdečica. Vsi so molčali in so ga gledali, kakor bi česa pričakovali.

Ko se je bolje ozrl, je zapazil, da je postelja v

kofu prazna. Onega s sivomodrimi ustnicami ni bilo več. Kje je, saj je dejal, da ga bomo še pili?

"A, zato me tako gledajo?" je pomislil in se je skoraj ustrašil. "Zdaj čakajo še mojega konca."

Neka čudna, še ne občutena vdanost ga je omamila, da je zamahnil v zmedenih mislih in je zaspal.

Ko pa se je zbudil sredi trdne noči, mu je zaplala v srcu radostna misel; poigral se je z njo in je moško odločil: Domu, v dolino temeniško, pa naj bo kakorkoli!

"Zdaj je še mogoče; če pa še dolgo polegam, najbrž ne bom več mogel."

Ta misel mu je čimdalje bolj ugajala. Blažen je zatisnil oči in je videl toliko krasot, da je kar drhtel v žejnem hrepenenju.

Potem je dobro spal kakor že davno ne. Naenkrat pa se je prebudil in se je strahoma začudil. Na nogah mu je ležal težak kamen in ga je pritiskal, da se ni mogel geniti; a ko bi morala postati teža prevelika, se je kamen prevalil in je počasi drsal proti prsim. V prsi mu je segla trda roka, ki mu je zgrabila razbolela pljuča in mu jih stiskala in ožemala.

"Za brivcem in drugimi pojdem — zdajle bo planil curek po odeji", premišlja popolnoma mirno in se čudi svojemu miru in lahki smrti.

"Kdo bi si bil mislil! Saj smrt res ni tako huda: še par trenutkov bom dihal, pa me ne bo več —."

Tako premišlja in čaka konca in se mu zdi, da se dviga zagrinjalo, in stopa predenj celo njegovo življenje.

Ko pa mu je tesnoba odlegla, se je razveselil kakor junak, ki je premagal hudo in grdo pošast.

"Opomin je bil: — nisem še zrel, hvala Bogu!"

* * *

Drugo jutro je Ivan Zakotnik povedal zdravniku svojo voljo in kako je odločil. Učeni gospod je skomizgnil z ramo, pod brkami mu je igral pomilovalen nasmešek.

Hočem, si je mislil revež, ko je trudoma lezel s postelje in se začel oblačiti tako počasi, kakor se je bil v obotavljanju slačil, ko je bil prišel v to hišo trpljenja in smrti — oblačil se je kakor bi se bal očitka in graje. Ko se je oblekel, se je ozrl po sobi, po bledih, suhih obrazih in vse globokih, začudenih, skoraj zavidnih očeh.

"No, Bog vas obvari, pa dobro in kmalu ozdravite — jaz pojdem," je dejal, kakor ne bi hotel žaliti trpinov, da jih zapušča, ko je videl veliko njihovo trpljenje.

Bolniki so iznenadeni strmeli vanj, oznojene glave so se molče privzdigovale in so se obračale za njim, a njihove oči so se zasajale, kakor bi ga hotele zadržati.

Na pragu ga je srečala brhka bolničarka in je sklenila debele roke v začudenju in usmiljenju:

"Ampak, gospod Zakotnik, če bi se vam obrnilo na slabše, kar brž pridite, da ne bo prepozno!"

Ivan Zakotnik pa je zamahnil s slabotno roko in je bežal, bežal v zeleno hosto vonjavih smrek in v mili sijaj toplega domačega solnca.

Poglavje o socialistični etiki in o upravljanju naših podpornih organizacij.*)

Piše Drskar.

V očigled napovedane združevalne konvencije slovenskih podpornih enot in zvez, ki začne svoje zborovanje dne 12. septembra t. l. v Clevelandu, O., in da se dá delegatu navodila za spremembo v pravilih, se je bila vršila pred kratkem pri nekem čikaškem društvu razprava, ki je zanimiva in iz katere se da razbrati, kako daleč segajo danes pri upravljanju slov. podpornih enot in zvez v Ameriki resnično socialistični uplivi, in kakšni drugi vplivi so še, ki si iščejo pot in uveljavljanje, ki se pa s socialističnega stališča ne morejo smatrati za priporočljive.

Razprava se je sukala okrog dodatka k pravilom, ki naj bi omejevala enotnim uradnikom in nastavljenecem v glavnem uradu svobodo, opravljati poleg svojega uradnega dela še kak drug postranski business, ki zahteva stalne ali pa presledne telesne navzočnosti. To bi zadelo tiste glavne uradnike in nastavljence, ki delajo v gl. uradu in katerih plača je \$1,500 in več na leto. (To svoto je predlagatelj v teku razprave kompromisno zvišal na \$1,800).

V propoziciji so pa izjeme, ki dopuščajo sodelovanje pri takih podjetjih, ki za vzdrževanje in razvoj podjetja ne zahtevajo nepresledne fizične navzočnosti kakor investicije denarja v zemljišča, hiše, intabulacije, nakupa delnic, intelektualnih del in sodelovanja pri takih ustanovah, ki služijo v družabno-kulturne, politične in prosvetne namene.

Uradnik ali nastavljenec, ki bi kršil tozadevno točko pravil, se ga na podlagi dokaza odstrani iz urada ter na njegovo mesto nastavi drugo osebo.

Predlagatelj tega dodatka je na ta način potipal za žilo društvnikov, da iznajde, koliko resničnega socialističnega duha veje v naših najnaprednejših društvih in enotah v Ameriki, in če je res že prišel čas, da začno naše demokratične in napredne enote, za kakršne se proglašajo, uvajati, kar se njih upravljanja tiče, socialistično etiko, ki naj varuje te vrste organizacijam dosedaj njim pridobljeni prestiž. Zlasti je imel predlagatelj v vidu dejstvo, da podporne organizacije niso kapitalistična podjetja, ki bi koga izkoriščale mezdno ali drugače, temveč družabno-kolektivne tvorbe, vsled česar je aplikacija socialistične etike pri upravljanju teh institucij ne le zaželjena, temveč imperativna.

V svojem komentarju za podkrepitev svoje propozicije, je dejal predlagatelj med drugim sledeče.

"Kakor vsaka druga napredna, demokratična, gospodarska ali politična organizacija, tako želi tudi članstvo naše enote, da posvetijo njeni uradniki in nastavljenci v gl. uradu vse svoje moralne in fizične moči delu enote, njenemu obstanku in procvitu.

"Članstvo enote, ki voli svoje uradnike, pričakuje od njih vse najboljše za korist in zasiguranje vseh. Da se uradniki in nastavljenci v gl. uradu ne bi smatrali izkoriščane po članstvu enote, je članstvo sprejelo v pravila točko, ki se med drugim glasi: "Plače stalno nameščenim odbornikom morajo odgovorjati obstoječim živlenskimi razmeram, to je poprečnim cenam živlenskih potrebščin in splošnemu stanju de-

lavskih plač pri delu te vrste, in ako se v razdobju med konvencijami razmere tako spremenijo, da je nemogoče izhajati s plačo, ki je bila določena v času cenejših živlenskih potrebščin, sme gl. odbor z 2/3 večino glasov povišati plačo stalno nameščenim odbornikom in uslužbencem enote za primerni odstotek . . ."

"Javna tajnost je danes — je nadaljeval predlagatelj — da je par uradnikov v upravnih oddelkih urada te enote (ne pri glasilu) v privatnih podjetjih, ki zahtevajo več ali manj njihovo, če že ne stalno, pa vsaj presledno fizično navzočnost, vzlic temu, da njihove plače, ki jih dobivajo kot uradniki enote, niso tako majhne, da ne bi mogli preživljati sebe in svojece tako kakor ostali delavci, člani te enote.

"Ker je članstvo te enote že ob raznih prilikah izrazilo napram uradnikom te enote, ki so nastavljeni v gl. uradu in so opravljali poleg tega še postranski business svoje opravilno ogorčenost, stori konvencija v Clevelandu najbolje, če sprejme gori navedeni dodatek k pravilom in na ta način naredi konec vsaki špekulaciji, ki gre za tem, da se poleg dela in plače, ki jo dobe uradniki in nastavljenci v gl. uradu, pečajo dotičniki še s kakim drugim podjetjem, ki ni družabno-kulturnega, političnega ali prosvetnega značaja. Na ta način se izogne enota vsaki slučajni gmotni škodi in ohrani svoj moralni prestiž."

Človek s socialističnimi nazori bi mislil, da bo našla te vrste propozicija pri tako na splošno razglašnem naprednem društvu soglaševalni odmev, ne le pri sodrugih, ki imajo v te reči globlji vpogled, temveč tudi pri pristaših, ki so jim interesi enote v resnici najbližji. Toda za enkrat se to ni posrečilo, kajti propozicija je propadla, in njena odklonitev osveljuje najjasneje, kakšno socialno etičko stališče zavzemajo nekateri uradniki v gl. uradu enote z ozirom na njihovo splošno aktivnost in nazore, ki se žele v bližnji bodočnosti uveljaviti, če se jim članstvo enote preje ne upre. Slučaj je namreč ta, da se pri dotičnem društvu člani, ki so zaeno uradniki in nastavljenci v gl. uradu, in ki so torej, kar se upravnega oddelka (ne glasila) tiče, direktno prizadeali.

Iz debate, ki se je bila v teku razprave razvila, je bilo posneti, da temelji njih nauk o upravljanju organizacij in o življenju sploh na meščanski ideologiji, združeni s kapitalistično etiko, ali bolje: na posnemanju takih ameriških trade unionj, ki so se v svojem življenju bodisi v politiki ali gospodarstvu izkazale kot produkt demo-rep. individualističnih nazorov, in katerih geslo je: "Cilj je nič. Bodočnost in poživljanje zanj je sanjarstvo! Največja čednost, ki jo more človek izvajati, je življenje iz dneva v dan, brez idealov. Ne pusti nikomur, da se vmešava v Tvoje aktivnosti kjerkoli; kajti Ti si vse — in svet je tukaj radi Tebe. Tudi enote in druge organizacije so tukaj radi Tebe, o, EGO . . . ! In če se drzne kdo vmešavati v Tvoj Jaz, v Tvoje na splošno priznane današnje čednosti, ki jih tako spretno brani sedanji kapitalistični sistem in njegovi posnemalci, tedaj mu reci, da Ti je nevoščljiv ali pa da je vse skupaj osebnost; kajti celo kapitalisti dopuščajo več osebne svobode, kot pa tak individij, ki bi skušal proizvesti kaj takega, kot se namerava s to propozicijo . . ."

To so bile "intelektualne šibre", ki so letele v debati na predlagateljeve tozadevne propozicije.

Ko je predlagatelj dejal, da je to načelna zadeva enote in ne osebna zadeva, da torej ni zadeva privatnih interesov in je želel stvarnih protiargumentov,

.) Kopija tega dopisa je bila poslana tudi Prosveti. — D.

se nekateri trudili, da spravijo svoje držanje v sklad socialistične etike, češ, 'da socializem ne omejuje nobene svobode, ampak jo pospešuje; da ne pritiska delavstva k tlom, ampak ga povzdiguje iz gospodarskega močvirja: ergo, mu obljubuje boljše življenje. Ne more se torej smatrati, da je stališče uradnikov, ki imajo svoja privatna podjetja, v navskrižju s socialistično etiko. Sicer pa, kar ti ne krati kapitalizem, tudi socializem ne more kratiti, kajti socializem vendar ne more dati manj kot pa daje kapitalizem. Poleg tega pridejo v poštev še higijenični momenti. Uradniki in nastavljeni v gl. uradu se morajo telesno vežbati, in ta vežba je najplodnejše investirana v podjetju. Da se spravi vse skupaj v sklad, pa je potrebno — tako se je argumentirale — da se uradniki in nastavljeni v gl. uradu jednote unionizirajo, da imajo unijske delovne ure in unijske plače . . . ”

Argumenti so padali, kakor na kakšni seji novonastanovljene unije, na kateri delajo organizirani delavci načrte, kako bodo navili zakrknjenemu in izkoriščevalnemu tovarnarju uro, vzlic temu, da zadeva ni imela popolnoma nobene zveze s propozicijo.

Unioniziranje! Kdo se bo neki protivil unioniziranju urada jednote? — Toda kaj ima unioniziranje opraviti s propozicijo, da uradniki in drugi nastavljeni v gl. uradu ne smejo voditi za časa njihovega uradovanja postranska podjetja? Ali naj mar unioniziranje pisarniških sil pri jednoti premosti vrzel, ki zija, kar se privatnega podjetja in nastavljenecv tiče, med člani jednote in uradniki? Ali naj taka unija služi moralnemu namenu, da se ž njo prisili članstvo jednote, da morejo delati uradniki ž njim kar hočejo, kakor da jednota ni del vseh članov, ampak kot privatno kapitalistično podjetje?

Ali se namerava sorodstvo med člani jednote in člani, ki so uradniški nastavljeni reševati, kar se delovnih vprašanj in pogojev tiče s stališča sindikalizma, s stališča trade unij — takih, katerih vse akcije temelje na čisto egoistični podlagi, in ne na podlagi sociološkega razumevanja? — To je vprašanje, s katerim se bo moralo članstvo podpornih jednot v Ameriki prej ali slej baviti.

Iz zgodovine ameriških trade unij vemo, da so tukaj razne unije, v katerih veje socialistični duh in se upravljajo na podlagi socialistične etike, na drugi strani so unije, ki se upravljajo na podlagi demokracije, individualistične ali kapitalistične etike. Prve goje medsebojno solidarnost in kolektiven čut do vsega, kar ima služiti celoti, in njih geslo je: "EDEN ZA VSE, VSI ZA ENEGA!" S kapitalističnim duhom prepojene trade unije — in teh je v Ameriki žal največ — posnemajo najnižje instinkte kapitalističnega razreda in razvijajo korupcijo, ki nadkriljuje v marsičem korupcijo njihovih učiteljev-kapitalistov. Med tem ko je med trade unijami, v katerih prevladujejo socialistične tendence, kakšen nered izjema, vlada pri trade unijah, ki so prepojene s kapitalističnim duhom, korupcija in kot posledice tudi skebstvo. Prav zato se socialisti vedno trudijo, da prepoje trade unije s socialističnim duhom, in ravno s tega stališča se trudijo socialisti, da prepoje vse ostale organizacije, v katerih se zbirajo delavci, s socialističnim duhom.

Samo upeljava unije v kakšno podjetje še dolgo ne pomeni, da zavlada s tem že socialistična etika, to je po razmerah kar najpravičnejša in najsolidnejša uprava, ki je članstvo jednote ali organizacija želi in pričakuje.

Priznaj načelo kapitalistične etike, in na podlagi tega si odpreš vsa pota za opravičenje svojih dejanj, kajti to načelo je ključ do vseh korupcij kjerkoli. Seveda so ljudje, ki ne bi izkoriščali uradni prestiž kake organizacije v svoje privatne interese za nobeno ceno. Ali to so izjeme. Velike delavske organizacije, katerih cilji so kolektivnega značaja — in takega značaja so več ali manj vse — ne morejo polagati svojega ugleda in čestokrat svojih materialnih interesov na kocko slučajnih karakterjev ali značajev, ampak morajo imeti za to svoje garancije v pravilih. Taka pravila sama na sebi bi morala biti nauk, zakaj se to in ono v organizaciji ne sme trpeti od posameznega uslužbenca, dokler je vposlen v gl. uradu jednote. Do te zahteve ima vsaka organizacija ne le moralno pravico, ampak dolžnost, ki izvira iz kolektivne volje in želje skupnega članstva in njihovih interesov.

Koncem konca: kaj je socialistična, in kaj je kapitalistična etika?

Socialistična etika ali nauk o življenju nas uči, da je žrtvovanje za cilje in ideale, ki jih vidimo v odpravi sedanjega kapitalističnega sistema in ž njim vred vse priprege, ki vklepajo posameznika v gospodarske verige POTREBNA ČEDNOST, ki nas navdahuje in utirja na potih naših bojov, da ne obnemagamo in ne zapademo v tisti grobi vsakdanji materializem, ki je mamljiv in ga nam nudi sedanjí kapitalistični sistem, da nas privije še tesnejše k sebi.

Kapitalistična etika uči, da je žrtvovanje za ideal in za cilje, ki so daleč in obljubujejo kolektivne lastništvo vseh produktivnih in distributivnih sredstev — to, kar ima osvoboditi človeka iz gospodarske sužnosti — SANJARILJA IN NEUMNOST, pač pa da naj si vsak postreže že danes kolikor pač more, ne glede na posledice, ki iz tega nastajajo kjerkoli.

Socializem seveda nima ničesar skupnega s teorijo pauperizma, to je z naukom, da je treba prepustiti vse svoji usodi ali najjačjemu, ki naj odloča za vse, kakor se mu poljubi; da je treba potegniti vse nizdol, namesto navzgor. Da temu ni tako je dokaz v tem, da socializem prizna strokovno in industrijno gibanje delavskega razreda — ki pa mora biti — in to je pogoj socializma — prepojeno s socialističnim duhom in socialistično etiko. S trade unijami, ki vidijo svoj cilj le v vsakdanjem boju za povišanje mezd, z motivi, da si izboljšajo svojo takojšnjo udobnost, pa pri tem pozabijo ali pa sploh na vzbude misli na končni cilj, to je, da je treba družbo preustrojiti s temelja, pri čemer so zvezana tudi žrtvovanja, ni sklepal socializem in socialistično gibanje nikdar prijateljstva.

Kot člani slovenskih podpornih jednot in zvez in kot socialisti v Ameriki, prihajamo, kakor izgleda, v fazo razvoja, v kateri bo treba odločati, ali smo, kar se upravljanja naših podpornih jednot in zvez tiče, za socialistično ali kapitalistično etiko, to je: da povemo odkrito, da tisti, ki hoče voditi poleg uradništva jednote še kak postranski business, naj raje ne kandidira za tozadevna mesta in s tem prej ali slej z enim ali drugim činom razburja članstvo.

V Clevelandu bo prostor in prilika, kjer lahko člani o tem vprašanju odločajo!

Kdor se ne upa misliti, ne bo nikdar svoboden.

Kdo drugi povzroča, da ljudstvo misli in napreduje v vseh panogah življenja, če ne agitator?

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

Izveleček zapisnika seje eksekutive J. S. Z. dne 12. avgusta 1921.

Navzoči so Aleš, Cainkar, Godina, Gottlicher, Luchich, Zajec, Petrich in J. Oven. Od nadzornega odbora je navzoč Tauchar, od upravnštva lista Pogorelec.

Predseduje Godina. Zapisnik zadnje seje se prečita in sprejme. Po zapisniku poroča tajnik Petrich, da so vsi zaključki zadnje seje izvršeni.

Prečita se dopisa od klubov št. 201 iz Aurora, Ill., in št. 183 iz Slovan, Pa., katerih vsebina se nanaša na zaključke detroitske konvencije. Na pojasnilo tajnika, da je zadeva glede konvencije klubom pojasnena, se vzameta oba dopisa na znanje.

Tauchar, član nadzornega odbora poroča, da so bile pregledane zvezine knjige in računi in da so bili najdeni v redu. Dohodki s prenosom od marca ki znašajo \$51.45 so bili za april, maj in junij — to je doba, za katero je nadzorni odbor pregledal knjige — \$1,531.80, izdatkov v tem času pa je bilo \$1,481.34. Blagajna dne 30. junija je bila torej \$150.46. K tej svoti pride še dolg pri klubih, ki znaša \$23.81, in pa založba knjig o amr. državljanstvu, ki znaša \$249.60. Skupaj torej imetek Zveze \$423.87. Od te svote pa je odšteti dolg, ki znaša: Narodni tiskarni \$41.10, slovenski sekciji povračilo po 8c za april, maj in junij \$133.20, in pa srbski sekciji za povračilo po 8c za iste mesece \$5.36. Skupaj dolga \$179.66. Imetek \$423.87, dolg \$179.66, znaša torej imetek J. S. Z., dne 30. junija \$244.21. V ta dolg ni všteta svota ki jo dolguje Zveza slov. sekciji za posojila, ki znašajo \$1,242.61. — Poročilo se vzame na znanje.

Odpri se razprava o sugestiji naj se pošlje enega člana eksekutive v Cleveland, da pomaga tamošnjemu klubu organizirati sestanke, na katerih bi se delegati, ki bodo prisostvovali združevalni konvenciji, posvetovali, kako bi pojačali po slov. naselbinah socialistično gibanje; dalje, da pridobi Proletarcu novih naročnikov in proda kolikor mogoče knjig, ki jih ima "Proletarec" v zalogi. Sklenjeno, da se enega pošlje. Predlaganih je bilo več sodrugov, toda ker so vsi odklonili, je prevzel ta mandat zvezin tajnik. V ta namen se mu plača vožnja in za pet dni dnevnice po \$6.

Tajnik poroča, da je iz agitatoričnih ozirov na vsak način nujno, da se pošlje s. Ovna v Indianapolis, kjer sklicujejo na dne 21. avgusta javen shod. Tamošnji sodrugi žele da pride J. Oven in v tem smislu je sporočil tudi taj. kluba s. J. Vivoda. Ta shod bo pripomogel, da se bo tamošnji klub poživil in ojačal.

Po kratki razpravi se priporočilo tajnika odobri in zaključi, da plača vožnje stroške s. Ovnu v obo kraja J. S. Z.

Z ozirom na razne tekoče stroške pri JSZ., ki nastanejo z agitacijo Zveze, kot shod J. Ovna v Indianapolis, pošiljanje zastopnika v Cleveland in zbiranje fonda za odpomoč po gladu prizadetemu ljudstvu v sovjetski Rusiji, in ker blagajna JSZ. ne bi mogla pokriti teh stroškov, apelira eksekutiva na odbor slovenske sekcije za \$200.00 posojila. To se odobri, tajniku J. S. Z. pa se da nalog, naj odpošlje potreben apel tajniku odbora slovenske sekcije.

Za pomožno akcijo v Rusiji.

Z ozirom na akcijo za pomoč ruskemu prebivalstvu v tistih krajih Rusije, kjer je suša uničila poljske pridelke in je posledica glad in epidemične bolezni, predlaga Zajec sledeči predlog, ki ima služiti kot oklic in apel v tej zadevi:

"Pomanjkanje, ki je nastalo v centralni Rusiji vsled suše, izrabljajo ruski revoluciji sovražni elementi z namenom, da strmoglavijo sovjetski režim in ga nadomestijo s protirevolucionarno, reakcionarno

vlado. Kapitalistične vlade raznih držav so pripravljene za ta cilj izrabiti tudi pomožne akcije, ki jih nameravajo nuditi Rusiji. Pod krinko dobrodelnosti se bo vodila propaganda proti ruskemu delavskemu režimu.

Dolžnost mednarodnega delavstva je, da preprečuje take nakane reakcije in samo nudi sovjetski Rusiji pomoč v toliki meri, da ne bo odvisna od neodkritosrečne pomoči buržvaznih vlad in njihovih agentur.

Delavske organizacije v raznih krajih sveta so že pričele z delom za odpomoč ruskemu prebivalstvu v krajih, v katerih vsled silne suše trka na vrata glad. Nobeni človeški sili se ne more pripisovati krivda za sušo v Rusiji, dasiravno hočejo reakcionarni elementi z naivno propagando napraviti med neukim ljudstvom utis, da je za pomanjkanje odgovoren sedanji ruski režim. Ta način propagande ima prozoren namen: omajati zaupanje ljudstva v rusko sovjetsko vlad. Kadar dosežejo to, bodo dosegli tudi padeč te vlade. Od delavstva po vsem svetu pa je odvisno, dali hoče pomagati Rusiji v sedanji krizi in s tem onemogočiti nakane kapitalistične reakcije.

Eksekutiva Jugoslovanske socialistične zveze se zaveda nujnosti akcije za odpomoč bedi, ki se je naselila v nekatere pokrajine v centralni Rusiji. Raditega si vzame za nalogo organizirati kampanjo za nabiranje prispevkov med ameriškimi Jugoslavi in ruski pomožni fond za vsled glada prizadeto ljudstvo. Apel za pomoč z nabiralnimi polami naj se pošlje na vse podružnice tistih jugoslovanskih organizacij v Ameriki, od katerih se pričakuje povoljen odziv.

Tajništvo JSZ. naj skrbi, da se pri tej akciji sodeluje z socialistično stranko in tistimi delavskimi organizacijami, ki skupno s stranko vodijo pomožno akcijo enako naši. V krajih, kjer bo stranka in anije imela lokalni pomožen odbor, ki bo nabiral oblike in živila, naj se take stvari od naših ljudi oddajo temu odboru, ki jih bo odposlal centrali v New York.

Z nabrano svoto v ruski pomožni fond bo eksekutiva J. S. Z. razpolagala kar najpraktičneje v sporazumu z agencijami, ki bodo v direktnih stikih s pomožnim odborom v Sovjetski Rusiji. Vsak cent bo potrošen za namen, kateremu je ruski pomožni fond namenjen.

Na članstvo J. S. Z. in prijatelje sovjetske Rusije apeliramo, naj z vsemi močmi podpro to akcijo J. S. Z.

Vsi prispevki bodo objavljeni v Proletarcu, ki je glasilo J. S. Z., in kjer bodo prispevatelji tako želeli, tudi v Prosveti, glasilu S. N. P. J. Natančen račun o razpolaganju fonda bo poslan v objavo listemu časopisu, ki bo podprlo našo akcijo.

Delavci in delavke, tu je prilika, da tudi gmotno pomagamo delavski republiki, Sovjetski Rusiji."

Za tem je prečital tajnik apel, ki ga namerava poslati zaeno z nabiralnimi polami na vse jugoslovanske socialistične klube in na vsa podporna društva, od katerih pričakuje odziva. Oklic in apel se sprejmeta in nalaga se tajništvu, da se v predlogu navedene akcije izvrše.

Politični jetniki.

Nato predloži s. Zajec resolucijo z ozirom na osvoboditev političnih jetnikov, ki se jo pošlje predsedniku Hardingu in justičnemu oddelku v Washington, D. C., ki se glasi:

"V zaporih Zedinjenih držav se nahaja še vedno večje število takozvanih političnih jetnikov, med njimi tudi Eugene Victor Debs.

Obsojeni so bili na podlagi posebnih zakonov, kateri so bili sprejeti z motivacijo, da se obvaruje držela špionaže in sploh akcij, ki bi mogle biti v prid kake sovražne države. Praktična posledica teh zakonov je bila ta, da je bilo izrečenih presenetljivo mnogo strogih obsodb proti ljudem, ki gotovo niso bili v

zvezi: nobeno državo, ki je bila v vojni s to republiko, niti niso imeli namena, da jim pomagajo. V slučajih političnih jetnikov niso bila kaznovana dejanja, ampak nazori in izrazi misli. Te obsodbe so s tem dobile političen značaj.

Zakoni, ki omejujejo svobodo prepričanja, so bili torej izjemni, tuji duhu ameriške konstitucije in najboljših ameriških tradicij, nasprotni načelom demokracije.

S koncem vojne so za zvezino vlado minili vsi razlogi za tako zakonodajstvo in bilo bi logično, da se nadaljni učinki sodb, katerih značaj je bil političen in ki so bile izrečene le na podlagi izjemnih doleč razveljavijo. Bilo bi absurdno, da ostanejo ljudje še nadalje v ječah zaradi pregreškov, ki pred vojno in po vojni ne bi bili pregreški.

Naša federacija želi, da prizadeti faktorji Zvezine vlade posvetijo problemu političnih jetnikov pozornost, ki jo zasluži in da v najkrajšem času, ki je mogoče izpuste na svobodo ljudi, ki niso zakrivali nikakršnih zločinskih dejanj, ampak so v ječah radi svojih nazorov, ki so bili kaznjivi le na podlagi izjemnih zakonov, sprejetih pod pritiskom vojne.

Političnim jetnikom v raznih evropskih deželah je bila po končani vojni vrnjena svoboda z amnestijo. Čas je že, da se tudi vlada Zedinjenih držav zagne v tem oziru in izpusti iz zaporov Eugen Victor Debs in druge politične jetnike.

To željo je izrekla že ogromna večina ameriškega delavstva na raznih svojih konvencijah, konferencah in drugih sestankih. Tudi Jugoslovanska socialistična zveza, ki ima med svojim članstvom nad tri četrtine ameriških državljanov, je delovala za osvoboditev političnih jetnikov in sedaj se ponovno obrača na Vas z apelom, da upoštevate želje ameriškega organiziranega delavstva.

Eksekutiva J. S. Z.

Resolucija se odobri in tajništvu se nalaga, da jo odpravi na merodajna mesta.

J. S. Z. jugoslovanskemu delavstvu.

Z ozirom na preganjanje komunistov in zatiranje delavskega tiska predloži Zajec sledečo resolucijo:

RESOLUCIJA.

Iz Jugoslavije se množe vesti o progonih proti komunističnemu in drugemu razredno zavednemu delavstvu; beograjska vlada in njena birokracija uvrstja proti njemu vedno hujšo tiranijo, ki je pričela dobiti svoj odziv v atentatih in v odporih.

Konstitucija, ki jo je sprejela vladna večina v konstituenti, dokazuje nazadnjaštvo in balkanizem, ki preveva med klički, ki je na vladi. Izrabili so za državo nesmiselno ime, ki jo le smeši v inozemstvu. Nadaljujejo s sprejemanjem izjemnih zakonov zoper delavstvo, ki se ne pokorava diktatom iz Beograda. Imuniteta poslancev komunističnega bloka se krši. Jutri se bo lahko kršila nad kako drugo opozicijsko stranko. Svoboda tiska je v kraljestvu Srbov, Hrvatov in Slovencev pogažena, svoboda zborovanja in organiziranja omejena, v mnogih slučajih nasilno zatirana.

Jugoslovanska socialistična zveza ne odobrava atentatov, ker jih ne smatra za sredstvo, ki bi pomogli osvoboditi proletarijat. Atentati služijo navadno reakciji, ki jih izrablja za še hujše preganjanje. Ravno raditega je reakcija sama že tolikokrat polomila in provokatorjev organizirala atentate, da jih je poleg podtikala elementom, katere je hotela s terorjem uničiti. Toda teror, kakršnega izvaja jugoslovanska vlada, mora roditi protinasilja. Ekstremni elementi na levi in na desnici morajo vsled takih razmer logično postajati še ekstremnejši. Ljudstvo kot celota pa trpi pod pritiskom takih razmer.

Reakcija, ki se je utrdila v Jugoslaviji, katero je spremenila v monarhijo "Srbov, Hrvatov in Slovencev", je pritisk na jugoslovansko delavstvo, da se popolneje organizira, da se postavi na enotno fronto v boju za svoje pravice, v borbi za dosego svojih ciljev.

J. S. Z. izreka jugoslovanskemu proletarijatu svojo solidarnost v njegovem boju proti silam burž-

vazne diktature J. S. Z. obsoja preganjanje komunističnega delavstva kot celote, kajti kot taka ne more biti odgovorna za morebitna dejanja posameznikov, katere jim podtika beograjska vlada.

Vladajoči režim je v prvi vrsti odgovoren za ekonomski in politični nered, ki se je po krivdi tega režima razvil v pravi kaos, vsled katerega trpi vse življenje mlade države, ki je postala jedro "balkanizirane Evrope."

J. S. Z., bo po svojih močeh pomagala jugoslovanskemu proletarijatu v njegovem boju, da iz sedanjega birokratičnega države ustvari socialistično državo. Za ta cilj je naša J. S. Z. delovala v prošlosti in bo v teku bodočih dogodkov delovala v prihodnje. Balkanska federativna socialistična republika bo rešitev balkanskega vprašanja.

J. S. Z., pozdravlja vsako združevanje razredno zavednega jugoslovanskega proletarijata in vsako zbliževanje bratskih strank v sosednjih deželah. Stranke in struje z enakimi cilji morajo torej preiti ali slej najti pot za skupno delo. Pri delu za socializem, za solidarnost in za osvoboditev ljudstva v deželah na Balkanu je na vaši strani tudi ameriški jugoslovanski proletarijat, združen v Jugoslovanski socialistični zvezi.

Eksekutiva J. S. Z.

Resolucija se po daljši diskusiji, ki se je vdeležele Aleš, Lučič, Petrich, Oven, Tauchar in Zajec, soglasno sprejme.

Zadeva centralnega odbora J. R. Z.

Nato predloži Zajec, Tauchar in Lučič sledeče pojasnilo in izjavo z ozirom na volitev treh članov iz odbora J. S. Z. v centralni odbor J. R. Z.

"Konvencija J. R. Z., ki je zborovala v Chicagu dne 11. in 12. marca 1921, je sprejela v svoja pravila in konstitucijo odbora točko, ki se glasi:

"5. CENTRALNI ODBOR naj obstoji iz devetih članov in več, ki tvorijo med konvencijami najvišjo inštanco in se izvolijo: prvič: tri izmed glavnih odbornikov Jugoslovanske socialistične zveze, trije pa iz glavnega odbora Slovenske narodne podporne jednote. Nadalje se daje pravico vsem centraliziranim organizacijam, ki so sprejele program in resolucije sprejete na prvem, drugem, tretjem in četrtem običnem zboru J. R. Z., da izvolijo po tri zastopnike v centralni odbor."

Zadnji konvenciji J. R. Z. je bilo poslanih več resolucij v katerih se želi, da naj bi bila J. S. Z. zastopana v upravni J. R. Z. Posledica tega je bila, da se je zastopstvo v centralnem odboru razdelilo med J. S. Z. in S. N. P. J., toda do enakega zastopstva v centralnem odboru so opravičene tudi druge centralne organizacije, ki so sprejele resolucije in program J. R. Z.

Ker JRZ. sedaj nima rednih podružnic in radi tega tudi ne rednega članstva, je potrebno, da je uprava organizacije pod vodstvom odbora, ki prihaja iz odgovornih mest organizacij z rednim članstvom. Ena takih organizacij je J. S. Z., kateri je konvencija J. R. Z. določila tri mesta v centralnem odboru JRZ.

V prvih mesecih po konvenciji J. R. Z. je prišla ta proposicija na dnevni red seje eksekutive J. S. Z., ki je izvolila poseben odbor, da sestavi resolucijo o stališču JSZ. določi svojim članom v centralnem odboru JRZ., smernice, po katerih se morajo ravnavati. Ker pa je bil sklican za mesec avgust kongres J. S. Z., se je sklenilo prepustiti vso stvar v odločanje zvezinemu zboru. Velika brezposelnost, ki je zelo prizadela naše članstvo, je povzročila preložitve kongresa na ugodnejši čas. Raditega je stvar glede centralnega odbora J. R. Z. zopet predana eksekutivi J. S. Z., kateri predlagamo v sprejem sledečo izjavo:

"Eksekutiva J. S. Z., sprejme poverjen ji mandat od konvencije J. R. Z., ki se je vršila dne 11. in 12. marca 1921, in izvoli tri svoje člane v centralni odbor J. R. Z.

"Stališče J. S. Z., je znano, ker je socialistično stališče. Noben narod ne more biti politično svoboden, če ni gospodarsko svoboden. Te svobode pa ne bo preje, dokler ne zavladata socialistična družba. Nobena buržvazna klika, stranka, ali država, ne bo o-

svobodila enega ali drugega naroda ali vse narode. Ravno tako je v današnjem ekonomskem sistemu prava demokracija nemogoča, ker jo onemogoča ekonomska odvisnost. Edina pot za osvobodjenje ljudstev je pot v socialistično družbo narodov.

"Eksekutiva J. S. Z., nalaga svojim članom v centralnem odboru J. R. Z., da ne smejo dovoliti nobene akcije, ki ne bi bila v soglasju s stališčem J. S. Z., ali akcije, ki bi bile nasprotne socialističnim načelom.

"Podpirati ne smejo nobene akcije, ki bi stremila za sodelovanjem z z buržvaznimi idejami prepojenimi elementi. Vsak tak eventualen poskus se mora preprečiti, in ako je to nemogoče, se morajo umakniti iz centralnega odbora. Preje pa se mora zadeva predložiti v pretresanje eksekutivi J. S. Z., kateri so zasotniki v centralnem odboru JRZ. odgovorni za svoje delovanje.

"Eksekutiva J. S. Z., podaja to izjavo in navodila svojim zastopnikom v centralnem odboru J. R. Z., ker smatra za potrebno naglasiti svoje stališče v tej zadevi.

"Eksekutiva J. S. Z., zaupa sedanjemu izvrševalnemu odboru J. R. Z. Tudi ji je znano, da je večina njegovih članov in članic organiziranih v JSZ.

Ker pa je J. R. Z., separata organizacija, h kateri imajo pristop vsi, ki pristanejo v njene resolucije in program, in ker je stremela dana možnost, da se ji pridružijo tudi elementi, ki le simpatizirajo z našim gibanjem kakor tudi tistim, ki mu nasprotujejo, je dolžnost vseh naših faktorjev, da varujejo ljudske interese proti vsem možnim mahinacijam, ki jih razmere lahko prinesejo na površje."

Poročilo in izjava se sprejme, nakar se preide na tozadevne volitve v centralni odbor J. R. Z. Izvoljeni so Petrich, Pogorelec in Zajec.

Zaključek seje.

Tajništvo J. S. Z.

Za pomoč ruskemu ljudstvu, ki je izpostavljeno lakoti in epidemijam.

Glasom zaključka eksekutive J. S. Z. na seji dne 12. avgusta t. l., izdaja tajništvo J. S. Z. sledeči oklic, ki bo poslan v par dneh na vse jugoslovanske socialistične klube in na vsa jugoslovanska podporna društva v Ameriki:

"Dragi sodrugi in sodelavci:

Rusko ljudstvo je izpostavljeno lakoti, boleznim in umiranjem.

Velika suša v raznih krajih Velike Rusije je uničila skoraj vse poljske pridelke. Živila so pošla in umiranje, ki je posledica lakote, postaja neizogibno. Lakoto spremlja namreč kuga, ki se razširja s strahovito naglico kot požar, kajti slabo prehranjeno ljudstvo ni sposobno, da se ji upre, in če ne bo hitro pomoči, bodo znašale žrtve na milijone.

Na tisoče je že mrtvih in na tisoče jih umira vsak dan. Edina pomoč, ki bi odvrnila v času modernega sveta najdalekosežnejše izgube življenja, je zadostna množina hrane, zdravil in obleko, ki jo je treba takoj odpraviti na mesto.

Vse večje svetovne pomožne organizacije ali reliefi, in skoraj vse kapitalistične vlade — v številu ameriško — nudijo v tej krizi svojo pomoč. Nedvomno je, da se bodo dovolile iz državnih zakladnic v ta namen velike svote, da se odpomore okrajem, ki so najbolj prizadeti.

Delavstvo vsega sveta mora dati k temu delu svojo pomoč. Ne potem svojih vlad, katerih stališča z ozirom na gospodarsko blokado in podpiranje vsakega protirevolucionarnega gibanja, kakor odklanjanja priznanja sovjetske vlade in trgovskih vez, so delno odgovorne za strašne razmere, ki so nastale in ki jih hočejo sedaj omiliti — temveč potem svojih lastnih delavskih organizacij.

Delavstvo vsega sveta mora pomagati svojim ruskim bratom direktno kot delavci. Ta velika nesreča, ki je zadela v boju se nahajajoče ruske delavce, mora

biti sredstvo za pojačanje solidarnosti in bratstva mednarodnega delavstva potom takojšnje in izdatne podpore, ki jo je delavstvo vsega sveta v stanju dati.

Eksekutiva Jugoslovanske socialistične zveze apelira na vse člane in somišljenike J. S. Z., kakor tudi na vse zavedne člane naprednih podpornih organizacij v Ameriki, da prispevajo po svoji najboljši moči v sklad za odpomog delavstvu Rusije. Niti en trenutek se ne sme zamuditi!

J. S. Z., bo odpravila ves v ta namen zbrani fond, kakor bo prihajal, newyorški socialistični centrali, ki bo oskrbela, da se za zbrani denar nakupi potrebnih živil, zdravil in obleko ter odpošlje v sovjetsko Rusijo.

Vsi tozadevni prispevki in prispevatelji bodo objavljeni v "Proletarcu" in na željo tudi v "Prosveti."

Kdor hitro da, dvakrat da!

Izvolite si takoj odbor, ki bo skrbel da se zbira ta podpora v največji meri, ki je mogoča.

Na pomoč torej, da se ustavi grozni požar lakote in kuge med našimi brati delavci v Rusiji!

S socialističnim delavskim pozdravom,

Eksekutiva J. S. Z.

Chicago, Ill., 12. avgusta 1921.

P. S. — Vse tozadevne prispevke je nasloviti direktno na sledeči naslov: Frank Petrich, 220 So. Ashland Blvd., Chicago, Ill.

Članstvu in tajnikom klubov J. S. Z.

Glasovnica glede vprašanja o Internacionali, označena z "Referendum B, 1921." je izšla in jo dobe vsi dobrostoječi klubi ob državnih tajnikov.

Na glasovnici sta dva predloga, prvi se imenuje "MAJORITY REPORT", drugi pa "MINORITY REPORT". Prvi se glasi: "Da Socialistična stranka Zedinjenih držav smatra za svoje najvažnejše naloge ustvariti jako, revolucionarno socialistično organizacijo v deželi, vsled česar naj posveti vse svoje moči temu delu, verujoča, da je to delo za stvar mednarodnega socializma največje važnosti. Dokler ni ta naloga izvršena, ali dokler niso doprinešeni na nastopni konvenciji drugačni zaključki, naj ostane stranka brez mednarodne priključitve."

Drugi predlog se glasi: "Da Socialistična stranka obnovi svojo aplikacijo za priključenje h komunistični Internacionali z rezervacijo, da ne sprejmemo za dosedaj socialistične družbe nobenih formul in da obdržimo v vseh zadevah članstva, organizacije in taktike, kakor tudi z ozirom na izjave in program glede vprašanj, ki so notranjega značaja, popolno avtonomijo."

Naša Zveza je od vsega začetka zagovarjala stališče, ki se izraža v zadnjem predlogu, vsled česar se od naših članov pričakuje, da bodo zanj glasovali.

Glasovati o predlogih morejo le tisti člani, ki imajo v svojih čl. knjižicah konvenčne znamke in so tudi sicer dobrostoječi člani.

Glasovnice je poslati v kraj, od koder so bile poslano. Tajništvu J. S. Z. ni pošiljati teh glasovnic.

Člani morajo oddati svoje glasovnice svojim klubovim tajnikom najkasneje do 28. septembra t. l. tajniki pa morajo odposlati rezultat glasovanja na eni neporabljeni glasovnici okrožnim ali drž. tajnikom najkasneje do 30. septembra t. l.

Tajništvo J. S. Z.

Iz upravnništva.

John Mohorko, Milwaukee, Wis.: Naznanilo za sejo društva prepozno prejeli. Vsa podobna naznanila morajo biti v uradu upravnništva najkasneje v ponedeljek dopoldan za naslednjo izdajo.

Iz Springfielda, Ill., poroča sodrug Fr. Besjak, da nameravata s s. Čopetom obiskati naselbine Lincoln, Girard in Carlsville, Ill., kjer bosta agitirala za nabiranje naročnikov Proletarca. Rojakom v omenjenih naselbinah priporočamo, da jima gredo na roke. Želeli bi bilo, da tudi v drugih naselbinah posnemajo ome-

njena sodruga ter razvijejo kar najživahnejšo agitacijo za Proletarca.

Racine, Wis. na površju! — Sodrug Alois Beniger poroča, da se tam ustanavlja socialističen klub. S Benigerju želimo obilo uspeha pri agitaciji za socialistično stvar, novim sodrugom pa: dobrodošli v vrstah razredno zavednega proletarijata! Kaj pa druge naselbine? Na plano in v organizacijo. Delo za agitacijo in organizacijo rabi novih borcev. Delavci, ki se tega zavedate, v vrste!

R. M. Kure iz Babbitta, Minn. piše: "Pošljem \$2.50 za celoletno naročnino za Proletarca. Malo sem pozen, pa brez zamere, saj veste kakšni so časi. Socialistično časopisje pa bom vedno podpiral." Tacih in podobnih tarazov smo zadnje čase prejeli precejšnje število, kar je dokaz, da je Proletarec na svojem mestu. Ob enem je to tudi dokaz, da bo Proletarec premagal vse ovire, pa naj se črne sile še tako zaganjajo v njega, kajti Proletarčeva armada se širi in je nepremagljiva.

Iz Barbertaina, O., nam javlja M. Z., da se poda po naselbini na delo za Proletarca. Našemu staremu znancu želimo obilo uspeha.

Na naš zadnji apel zastopnikom Proletarca, se je je odzvalo precej naših prostovoljcev po raznih naselbinah in so pridno na delu pri agitaciji za iztirjanje starih in nabiranje novih naročnikov. Vzlic slabim delav. razmeram je uspeh agitacije naših aktivnih zastopnikov še precej zadovoljiv. Ko se industrialna kriza nekoliko poleže in se kapitalistom zazdi, da so že zadostno izstradali tiste, ki producirajo vsa bogastva sveta, bo agitacija za naše časopisje in organizacijo brezdvoma uspešnejša in gledati bo treba, da se Proletarca razširi po vseh slovenskih naselbinah v takem številu, ki bo v ponos slovenskemu delavstvu v Ameriki.

Prostovoljci na delu.

Prvi odziv agitatorjev na naš apel, da se podvzame intenzivnejša akcija za razširjenje Proletarca, je vzlic slabim delavskim razmeram dovoljen. Nekateri so takoj šli na delo s podvojeno silo. Uspehi njihovega dela se kažejo v številu novih naročnikov, ki so jih zadnji teden poslali upravništvu. Gričakujemo, da se oglašijo tudi drugi sodrugi z enakimi uspehi. Vsaki teden 50 novih naročnikov, pa bo "Proletarec" kmalo najbolj razširjen slovenski list v Ameriki. — Sledeče je seznam naročnin, ki so jih poslali naši agitatorji zadnji teden:

Joseph Durn, Collinwood, O.	2
Louis Urbancich, Detroit, Mich.	2
Anton Očepek, Clairton, Pa.	7
John Terčelj, Lawrence, Pa.	6
A. Grden, Glencoe, Ohio	5
Aug. Komar, Cleveland, Ohio	6
Franch Maroh, Milwaukee, Wis.	2
Frank Martinjak, Johnston City, Ill.	3
Jacob Bergant, Lisbon, Ohio	2
Charles Boitz, Cleveland, Ohio	1
Frank Besjak, Springfield, Ill.	2
C. P., Chicago, Ill.	1
Frank Copti, Springfield, Ill.	1
Anton Groznik, Aliquippa, Pa.	1
Peter Bukovec, Bon Air, Pa.	2
Frank Grile, Jenny Lind, Ark.	1
A. Zornik, Herminie, Pa.	2
Wlad Mezori, Girard, Kansas	2
Frank Bregar, Avella, Pa.	1

LISTU V PODPORO.

GLENCOE, O. — A. Grden \$2.50 in Jos. Hribernik 50c; skupaj	\$ 3.00
Prejšnji izkaz	12.10
Skupaj	\$15.10

VAŽNO ZA ROJAKE V HERMINIE.

Socialistični klub št. 69, JSZ, zboruje VSAKO TRETJO NEDELJO V MESECU ob 2. popoldne v dvorani društva Frostomisleci, št. 87, SNPJ.

Rojaki, pristopite k naši organizaciji, da s tem ojačate naše vrste.

Anton Zornik, Box 202, Herminie, Pa.

DETROITSKIM SODRUGOM.

Prihodnja seja slov. socialističnega kluba št. 114, J. S. Z., se vrši 10. sept. (drugo soboto v mesecu), v klubovih prostorih na 1432 Ferry Ave. E. — Na dnevnem redu bo več važnih stvari, ki se morajo rešiti. Udeležite se seje polnoštevilno in pripeljite seboj svoje prijatelje. — Učvrstimo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov.

Organizator.

MILWAUKEE, WIS.

Seje slovenskega socialističnega kluba se vrše vsak drugi in četrti petek v mesecu v dvorani ILIRIJA, 310 First Ave. — Ker se na klubovih sejah obravnavajo važne stvari, je dolžnost članstva, da se udeležujete sej. Pripeljite s seboj tovariše, ki se zanimajo za razredni boj in še niso v organizaciji.

John Kresse, 396—4th Ave.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje socialističnega kluba št. 27, JSZ., se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9:30 dopoldne in vsako četrto nedeljo v mesecu ob 2. popoldne v klubovih prostorih v Slov. nar. domu. Dolžnost vsakega sodruga je, da redno prihaja k sejam. — Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, pa še niso pri soc. stranki, vabimo, naj pristopijo v naš klub in tako pomagajo pri delu za osvoboditev proletarijata. Prva naloga delavca je, da postane razredno zaveden. Pri tem pa vpoštevajmo geslo: "V organizaciji je moč." —

Tajnik kluba št. 27, J. S. Z.

Šest vagonov prezerviranega mesa v škatljah so odpeljali na smetišče ob železnici blizu Hammonda, Ind., iz čikaških vojaških zalog. To meso je vojaška preskrbljevalna uprava prodala neki kompaniji, da napravi iz njega gnojila za farmarje, toda meso ni bilo porabno niti za ta namen in je našlo svoje mesto na smetišču. Ob kupih tega mesa je vojaška uprava postavila napise, da je meso zastrupljeno in raditega ne vžitno. Postavila je tudi svoje čuvaje, da bi preprečili ljudstvu jemati to meso. Ampak ne čuvaji in ne napisi niso ostrašili ljudi, ki so vzeli na vozove škatelj s tem mesom. Potem pa so prišle v časopise vesti, da bodo ljudje, ki bodo to meso uživali, najbrž pomrli, ker si je vsled skvarjenosti navzelo strupenih snovi. Če je kdo umrl, ni znano, vsaj v listih ni bilo pozneje nič takega poročano. Zanimivije pa je, da je vojaška oskrbovalna uprava pustila, da se spridi tako velika količina mesa. Če ga ni potrebovala, zakaj ga ni preje vrgla na smetišče, kjer bi ga z veseljem pobrle delavske družine, in ne bilo bi strahu, da bi se s tem postavljale v nevarnost zastrupljenju. Pravično pa bi bilo, da bi vojaška uprava živila, ki jih ne rabi, razdelila med revne delavske družine, katerih očetje so brez dela, ali pa jih jim prodala po nizkih cenah. Če lahko troši milijone za bogataše, bi lahko trpela tudi par sto tisoč, kadar ima priliko pomagati revnemu ljudstvu.

Mnogi agitatorji so ustrajno na delu za razširjenje socialističnega glasila v slovenskem jeziku. Proletarca. Koliko storite vi, da se razširi ta list med naše delavstvo?

Slov. delavska

podporna zveza

Ustanovljena dne 28.
avgusta 1908.Inkorporirana 22. aprila
1909 v državi Penn.Združena s Slovensko Narodno Podporno
Jednoto.

CHICAGO, ILL.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: IVAN PROSTOR, 6120 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 2, Box 113, West Newton, Pa.

Glavni tajnik: BLAS NOVAK, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

1. Pom. taj.: FRANK PAVLOČIČ, 634 Main St., Johnstown, Pa.

2. Pom. taj.: ANDREJ VIDRICH, R. F. D. 7, Box 4, Johnstown, Pa.

Blagajnik: JOSIP ZELE, 5602 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Pom. Blagajnik: ANTON HOČEVAR, R. F. D. 2, Box 27, Bridgeport, Ohio.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik nadzor. odbora: IGNATZ PODVAZNIK, 5315 Butler St., Pittsburgh, Pa.

1. nadzornik: SOPHIA BIRK, 955 Addison Rd., Cleveland, Ohio.

2. nadzornik: IVAN GROŠELJ, 885 137th St., Cleveland, Ohio.

POROTNI ODBOR:

Predsednik porot. odbora: MARTIN OBERŽAN, Box 135, West Mineral, Kans.

1. porotnik: FRANC TEROPČIČ, R. 1, Bonanza, Ark.

2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1916 S. 14th St., Springfield, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSIP V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa.

Glavni urad: 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

URADNO GLASILO: PROLETAREC.

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

PROSVETA.

2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošeni pošiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošlje edino potem Poštinih, Expresnih, ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potem privatnih čekov. Nakaznice naj se naslovljajo: Blas Novak, in tako naslovljene pošiljajo z mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

Iz gl. urada S. D. P. Z., združena s S. N. P. J.

Sklicanje združitvene konvencije.

V zmislu združitvene pogodbe je skupni združevalni odbor določil, da se takozvana združitvena konvencija prične dne 12. septembra 1921 ob 9. zjutraj v Clevelandu, Ohio.

To konvencijo ima sklicati glavni predsednik S. N. P. J. za vse organizacije, ki se združijo na podlagi potom splošnega glasovanja sprejete združitvene pogodbe.

Glavni predsednik SNPJ. je tozadevno obvestilo oziroma sklic te konvencije priobčil v Prosveti dne 20. julija 1921, s katerim dnem je torej veljavno voliti delegate za to konvencijo.

Združitvena pogodba določa, da zamorejo biti na isti zastopana vsa društva vseh združenih organizacij, in sicer na način, da izvolijo društva, ki štejejo najmanj sto dobrostojećih članov enega delegata ona nad dvesto članov dva delegata in da se društva katera štejejo manj kot 100 članov zamorejo združiti z drugim bratskim društvom, ki šteje manj kot 200 članov v dosegu 100 oziroma 200 članov, da jim je na na tačin omogočeno izvoliti skupnega delegata. Društva, ki so tako združena, imajo pravico do delegata, kakor večja posamezna društva.

Razumljivo je, da se morejo združiti v svrhu izvoljenja skupnega delegata društva S. D. P. Z. le z društvom S. D. P. Z. in društva S. N. P. J. le z društvom S. N. P. J.

Volitve delegatov za to konvencijo se zaključijo z dnem 11. septembra, to je zadnji dan pred začetkom konvencije. Delegat ali delegatinja zamore biti vsak(a) dobrostojeć(a) član(ica).

Dnevnice in vozni stroški delegatov bodo pokrili iz upravnega sklada SNPJ. oziroma zveznih delegatov iz nabrane konvencijskega sklada, kateri je prenešeni v upravni sklad SNPJ.

Na drugem mestu priobčam imenik društev po naselbinah in številu članov, kar zamore služiti raznim društvom kot navodilo v združevanju v svrhu volitve delegatov.

Blas Novak, tajnik.

IZKAZ DOBROSTOJEČIH ČLANOV IN ČLANIC S. D. P. Z. PO DRUŠTVIH V RAZNIH DRŽAVAH KONCEMESECA JUNIJA 1921.

DRŽAVA					
Pennsylvania:					
St. dr.	Kraj	St. članov			
1.	Conemaugh	92	104.	Luzerne	46
2.	Johnstown	77	105.	White Valley	51
3.	Franklin	58	107.	Homer City	60
4.	Lloydell	59	111.	Duryea	61
5.	Ralpton	84	116.	Willock	81
6.	Garrett	12	117.	Broughton	127
7.	Claridge	74	122.	Imperial	23
9.	Johnstown	38	125.	Burdine	52
10.	Brownfield	65	127.	Irvin	22
11.	Dunlo	63	134.	Vandling	40
12.	Heilwood	16	149.	Universal	75
13.	Baggaley	60	144.	Grays Landing	20
14.	Orient	49	146.	Penns Sta.,	34
18.	Braddock	75	148.	Cuddy	22
24.	Iselin	40	150.	Slovan	34
26.	Export	42	152.	Johnstown	34
29.	Meadow Lands	49	153.	Southview	29
34.	Yukon	37	Ohio:		
36.	South Fork	57	35.	Lorain	71
39.	Darragh	22	37.	Barberton	23
40.	West Newton	28	38.	Bridgeport	119
43.	Portage	10	41.	Cleveland	121
44.	Cliff Mine	40	51.	Cleveland	127
45.	Johnstown	56	53.	Fairpoint	20
47.	Avella	38	57.	Wooster	19
55.	Crabtree	12	59.	Maynard	20
56.	Pittsburgh	152	62.	Cleveland	69
60.	Moon Run	151	83.	Cleveland	21
63.	Hackett	4	126.	Cleveland	180
67.	Seminole	20	149.	East Palestine	34
70.	New Derry	14	156.	Cleveland	6
71.	Bessemer	27	Kansas:		
73.	Smithfield	44	21.	West Mineral	28
74.	Falls Creek	10	30.	Breezy Hill	85
75.	Wyane	16	50.	Franklin	112
78.	Miller Run	19	66.	Yale	71
79.	Bon Air	58	82.	Ringo	79
80.	Philadelphia	13	85.	Skidmore	24
81.	Bishop	29	90.	Gross	22
87.	Bentleyville	12	92.	Girard	56
91.	Greensburg	32	109.	Cherokee	37
97.	Rhone	24	119.	Jacks Ville	20
99.	Herminie	41	118.	Flaming	20
100.	Forest City	168	147.	Frontenac	41
101.	Meadway	34	Illinois:		
102.	Farrell	22	22.	La Salle	38
			42.	Oglesby	58

45. Aurora	20	Michigan:	
46. De Kalb	4	17. Akron	10
47. Staunton	36	112. Detroit	30
48. Livingston	31	131. Calumet	39
49. Nokomis	36	Iowa:	
50. Standard	19	16. Buxton	13
51. Springfield	62	69. Madrid	32
52. Joliet	75	West Virginia:	
Colorado:		23. Coketon	134
53. Sopris	30	84. Farmington	16
54. Palisades	19	Indiana:	
55. Primero	22	61. Gary	22
56. Leadville	27	68. Clinton	56
57. Oak View	4	128. Indianapolis	68
58. Somerset	13	Maryland:	
59. Dalguan	42	89. Eckhart Mine	20
Minnesota:		143. Dodson	27
60. Duluth	16	Canada:	
61. Chisholm	62	58. Canmore, Alta	13
62. Gilbert	37	72. Bankhead, Alta	27
63. Eveleth	80	New York:	
64. Pineville	16	121. Little Falls	43
Arkansas:		New Mexico:	
65. Huntington	26	154. Sugarite	33
66. Jenny Lind	66	Alabama:	
67. Alex	12	114. Blockton	13
68. Hartford	13	Oklahoma:	
Wyoming:		93. Bryant	23
69. Rock Springs	111	Wisconsin:	
70. Diamondville	15	64. Milwaukee	59
71. Dietz	8	Washington:	
72. Sublet	35	31. Roslyn	10
Montana:		Utah:	
73. East Helena	20	95. Standardville	20
74. Bear Creek	27	142. Winter Quarters	35
75. Klein	21		

PROTEST.

Društvo sv. Barbare št. 145 Slovenske Delavske Podporne Zveze, v Joliet, Illinois, je na redni mesečni seji dne 7. avgusta 1921, ob polno številni udeležbi članstva razmotrivalo o "Pojasnili z ozirom na izredno konvencijo in volitev delegatov" priobčenem po Vincent Cainkar-ju predsedniku S. N. P. Jednote v Prosveti z dne 27. julija t. l.

Predsednik SNPJ naznanja, da je treba voliti delegate po določbah združitvene pogodbe in da so točke v pravilih, nanašajoče se na konvencijo in volitev delegatov, za razpisano konvencijo, neveljavne.

In ker predsednik SNPJ naznanja, da društva, ki nimajo sto članov, ne morejo biti zastopana potem svojega delegata, razun če se združijo z bližnjim društvom, ter tako dosežejo zahtevano število 100 članov.

In ker naše društvo šteje 75 članov in članice, in ker smo plačevali razpisane posebni asement v pokritje konvencijskih stroškov nad leto dni.

Zato članstvo društva sv. Barbare 145 S. D. P. Zveze, Joliet, Illinois, najodločneje protestira proti temu, da bi društva, ki nimajo 100 članov ne smela in ne mogla biti zastopana na tako važni konvenciji, kakor je Združitevna konvencija. Tukaj se gre za obstoj S. D. P. Zveze in koristi nje članstva, zaradi tega zahtevamo pravice, do katerih smo na podlagi pravil S. D. P. Zveze opravičeni. Apeliramo na glavni odbor S. D. P. Zveze, da odločno zahteva, da gl. odbor S. N. P. Jednote vpoštevava pravila S. D. P. Zveze, ter da se voli delegate v smislu pravil in nikakor drugače. Opozorjamo gl. odbor S. D. P. Zveze, da zahtevamo vpoštevavanje Zveznih pravil, ker gl. odbor Zveze je dolžan gledati na to, da se pravila Zveze ne kršijo in če gl. odbor S. D. P. Z. dovoli kršitev pravil, bo odbor odgovoren za tako kršenje.

Dr. sv. Barbare 145, Joliet, Illinois, apelira na vsa cenjena društva S. D. P. Zveze, da dvignejo glas v smislu našega protesta in zahtevajo pravice, do katerih smo vsi skupaj opravičeni temeljem naših pravil.

Sklenjeno, da se pošlje po eno kopijo protesta na vsa posamezna društva SDPZ; eno kopijo na gl. urad SDPZ, eno kopijo na gl. urad SNFJ in po eno kopijo na uredništva "Glasila" obeh organizacij.

Soglasno odobreno in potrjeno na društveni seji zgoraj omenjenega društva dne.

Za društvo sv. Barbare 145, SDPZ, Joliet, Ill.:

FRANK HOČEVAR, predsednik.

LOUIS MARTINCICH, tajnik.

FRANK TRLEP, nadzornik.

Dr. pečat.

Še nekaj pojasnila.

Iz glavnega urada S. D. P. Z. združena z S. N. P. J.

V pojasnilo dr. št. 145 S. D. P. Z. in eventualnih drugim društvom istega mnenja naj pojasnim, da nimajo pravila S. D. P. Z. in S. N. P. J. glasom pravilno sprejete združitvene pogodbe ničesar določati glede zastopstva združitvene konvencije, ker so potom iste pogodbe spremenjene vse določbe pravil združenih organizacij, katere so v nesoglasju s katerokoli določbo vključeno v združitveno pogodbo.

Določbe o volitvah delegatov za združitveno konvencijo so od strani gl. urada S. D. P. Z. priobčane tudi v Proletarcu, glasilu zveze, kar naj članstvo S. D. P. Z. blagovoli upoštevati.

Blas Novak, tajnik S. D. P. Z.

Delegatom S. N. P. J. in S. D. P. Z.

Združevalna konvencija, ki se prične 12. septembra 1921, bo zborovala v Clevelandu v dvorani "St. Clair kopališča" (St. Clair Bath House) na St. Clair Ave. in E. 63rd St.

Delegati bodo na kolodvorih pričakovali člani, ki jih popeljejo v Slov. Nar. Dom na 6409 St. Clair Ave., kjer bo glavno zbirališče, od koder jih potem popeljejo na stanovanja.

V soboto 10. sept. vas bodo pričakovali samo na Union Station, v nedeljo 11. septembra pa cel dan in tudi zvečer na sledečih postajah: Union Station, Erie Station, B. & O. Station, Nickelplate Station in Pennsylvania E. 55 St. and Euclid Ave. Station.

Ako pa se kateri delegat pripelje ob času ko ne bi bilo nobenega člana za sprejem na kolodvoru, naj pa vzame poulično železnico z napisom St. Clair Ave. Collinwood, Euclid Beach ali pa Nottingham ter izstopi na St. Clair Ave. in E. 65th St. (Addison Rd.) kjer se nahaja Slov. Nar. Dom, naše glavno zbirališče.

Stanovanja in hrana.

Oni delegatje, ki želijo, da se jim preskrbi stanovanje in eventualno hrana, naj to ko hitro mogoče, vsekakor pa do 31. avgusta, sporoče podpisane tajniku, da se bo preskrbelo kar bo največ mogoče. Ker pa se vrše volitve delegatov do 11. septembra, se bo skušalo preskrbeti tudi onim, ki bodo še v septembru izvoljeni, kar bo le mogoče, zato naj tudi ti pošljejo svoje prijave. Vsak naj naznani, če želi samo stanovanje ali tudi hrano, kajti v Slov. Nar. Domu se bode kuhalo za približno 60 do 80 oseb, ostali pa bodo lahko dobili hrano po restavracijah, katerih je obilo v naši naselbini.

Se enkrat prosim cenjene brate delegate in sestre delegatinje, da se prijavijo kakor hitro mogoče. Brat-ski pozdrav — *Ludvik Medvešek*, tajnik pripravljalega odbora, 1253 E. 60 St., Cleveland, O.

Rojaki v Clevelandu, pozor!

Dne 12. septembra 1921 se prične združevalna konvencija SNPJ in SDPZ ter pride v našo naselbino okrog 200 delegatov, za katere je treba stanovanj. Prosim vse one cenjene rojake, ki so voljni sprejeti enega ali več delegatov, bodisi samo na stanovanje ali pa tudi na hrano za približno 8 do 10 dni, da to naznanijo takoj tajniku stanovanjskega odbora, katerega naslov je: LUDVIK MEDVEŠEK, 1253 E. 60 St., CLEVELAND, O., ali pa mu ustmeno prijavite v Slov. Nar. Domu, soba št. 6 ob ponedeljkih, sredi in petkih od 7. do 8. ure zvečer. Br. pozdrav. — *L. Medvešek*.

Atentati na organizirane delavce.

Kadar je izvršen atentat na kako visoko osebo, ki je visoka v tem, da zapoveduje, tedaj se vznemirja ves svet. Ampak čisto nekaj drugega je, če notorični razgrajachi in puškarji, najeti od kompanij, ubijajo štrajkujoče premogarje v Zapadni Virginiji in stavkujoče peke v Chicagu. To je seveda čisto druga reč.

Zadnji teden so kompanijski puškarji ubili člana pekovske unije Henrika Pfaba. Bil je ugleden član svoje unije in zelo aktiven v sedanji stavki čikaških pekov. Puškarji so mu pretrgali nit življenja. Zadnje soboto se je vršil pogreb, ki pa je pokazal, da tudi atentati na unijskega delavca niso "čisto druga reč". Na tisoče unijskega delavstva se je udeležilo Pfabovega pogreba, katerega je aranžirala pekovska unija. Ta pogreb je bil ob enem demonstracija, ki je dala pekovskim trustjonom precej misliti. Ko se je pričel pogrebni sprevod pomikati naprej, se je vtila velika ploha, toda le malo se jih je umaknilo. Ostali so v vrstah, korakajoči naprej, do kože premočeni. Tudi žensk je bilo mnogo. Saj je eden njihovih članov dal življenje za organizacijo v njenem boju. Zakaj bi ga njegovi tovariši in tovaršice ne spremljali na zadnji poti?

Umor Pfaba je bila velika žrtev za pekovsko unijo. Ampak ta umor je strnil unijske vrste, članstvu, ki je na stavki, pa je dal odločnejšo voljo ustrajati v boju. Dosegel je ravno nasprotno, kar je puškar v službi izkoriščevalnih interesov mislil doseči.

Ameriška legija je poslala predsedniku Hardingu poziv, da ne sme osvoboditi Debsa. Če ga osvobodijo, bo Ameriška legija izvajala konsekvence. Tako pritiskajo ti služabniki reakcije na predsednika, da obdrži v ječi človeka, ki je več storil za svobodo ameriškega ljudstva, kot pa vse članstvo Ameriške legije skupaj. — Takoj, ko je bil objavljen protest Ameriške legije proti osvoboditvi Debsa, so pričeli prihajati v predsednikovo pisarno tisočeri telegrami, resolucije in pisma, v katerih zahtevajo svobodoljubne ameriške organizacije in posamezniki osvoboditev Debsa in drugih političnih jetnikov. — The Workers' Defense Union, ki ima svoj urad v New Yorku, je poslala besedilo protesta Ameriške legije tisočerim svojim somišljenikom zaeno s pozivom, naj povejo ali telegrafirajo predsedniku Harding, da naj osvobodijo politične jetnike.

Med knjige, katero bi moral prečitati vsakdo, ki hoče pridobiti nekoliko vpogleda v razna verstva, spada vsekakor The Profits of Religion. Spisal jo je znani socialistični pisatelj Upton Sinclair. Ta knjiga pomenja petnajst let njegovega dela in je edina te vrste v angleški književnosti. Knjiga (trdo vezana) stane \$1.50. Kdor je zmožen čitanja angleščine, naj jo naroči v upravištvu Proletarca.

Brez svojega lista delavec ne umre; ali neveden ostane ravno o onih zadevah, o katerih bi moral biti najboljše poučen.

Prijatelj, če ti je potekla naročnina, ne pozabi jo obnoviti. Ne pozabi, da je borba za eksistenco tega lista mnogo težja, kakor za druge liste. Vedi, da so na delu vse mogoče sile, da se zaduši glasila zavednega organiziranega delavstva. Potrebujemo tvoje pomoči v tvojo korist.

PRIDITE, VODA JE DOBRA!

Nepotrebno je Vam še posebej razlagati, da je kopanje kot del telesne vadbe in čistosti zelo umestno, sveže, prijazno in dobro za zdravje vsacega človeka. Za čisti duh je potrebno, da imate čisto telo. Sicer se pa mora držati telo čisto ne samo na zunaj, temveč tudi na znotraj. Trinerjevo grenko vino je zdravilo, katero vam očisti vaš želodec in vse prebavne organe, ter jih obdrži čiste. Ojača ves sistem in vas vpostavi v pravo stanje, da se lahko bojujete proti slabi prebavi, zaprtju, glavobolu, nervoznostim in drugim elementom, ki so v zvezi s želodčnimi nerednostmi. Ako vaš bližnji lekarnar ali trgovec z zdravili nima v zalogi Trinerjevega grenkega vina, tedaj zahtevajte, da si ga takoj naroči, ker resnično je težko dobiti kakšno drugo zdravilo za gori označene bolezni. Mrs. Frank Odett nam je pisala iz Susanville, Cal., junija 28, 1921: "Trinerjevo grenko vino mi izvrstno pomaga. Jaz imam sedaj izvrstno slast do jedil in se počutim veliko močnejša."

Slovenski Delavci v Indianapolisu, POZOR!

Jugoslovanski socialistični klub št. 25
J. S. Z. priredi

v nedeljo dne 21. avgusta javen shod,
na katerem bo govoril sodrug
JOŠKO OVEN iz Chicage.

Čas in prostor zborovanja bo naznanjen potom plakatov, ki jih bodo raznesli sodrugi, člani kluba, po naselbini.

Tovariši delavci:

Dne 21. avgusta vsi na shod.

J. VIVODA, tajnik kluba št. 25, S. J. Z.

Pristopajte k

**SLOVENSKI NARODNI
PODPORNI JEDNOTE.**

Naročite si dnevnik

"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00,
pol leta pa \$2.50.

Vstanovljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

**2657 So. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.**

CENIK KNJIG

ki jih ima v zalogi Proletarec:

Leposlovne knjige, romani, povesti in črtice.

Nala leta. (Milan Pughlj)	1.00
Iranova kobila. (Jos. C. Oblak)	.65
Ščije gnezdo. (Vladimir Levstik) vezana v platno..	1.00
Enke povesti. (Florijan Golar)	.75
Najdalci. (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno ..	1.75
Asfisa. (Leonid Andrejev), drama v štirih dejanjih...	.60
Jurica Agičeva. (Ka. Šandor-Gjaleki), povest, 360 strani, broširana 90c, vezana v platno.....	1.30
Mr. (P. Chochołoussek), zgodovinski roman, 616 strani, broširana \$1.10, vezana v platno.....	1.60
Vitez iz Rdeče hiše. (Aleksander Dumas star.), zgodovinski roman, 504 strani, broširana \$1.00, vezana v platno ..	1.50
Učevica. (I. E. Tomić), povest, 330 strani, broširana 90c, vezana v platno.....	1.30
Don Correa. (G. Keller), roman	.30

Znanstvene razprave, politični in gospodarsko socialni spisi, učne in druge knjige in brošure.

La stare pravdo. (Fran Erjavec).....	.60
Niš jeziki. (Dr. Joža Glonar), znanstvena razprava o slovenskem jeziku	.50
Slovenski pravopis. (Dr. A. Breznik).....	.50
Iskan biogenetike. (J. Howard Moore, prev. L. M.)..	1.50
Evropska vojna in odgovornost socializma. (Etbin Kristan) ..	.80
V novo deželo. (Etbin Kristan).....	.30
V dobi klerikalizma. (Liberatus).....	.20
Katoliška cerkev in socializem	.30
Kdo uničuje proizvajanje v malem	.20
Social. knjižnica. (Dva snopiča) in "Naša bogastva"	.10
Trgova prodajalna ali konsum	.10
O konsumnih društvih	.15

Ravno.

Najnovejšje informacije o dobavi državljanstva Zedinjenih držav	.40
---	-----

Spoved papeža Aleksandra VI.	.20
Ameriški družinski koledar, vezan v platno, letnik 1919, 50c; letnik 1920, 65c; letnik 1921 mehko vezan 75c; vezan v platno	1.00
"Proletarec", vezan, letnik 1919, \$6.00; vezan, letnik 1920 ..	7.00

Angleške knjige.

100%. (Upton Sinclair). Povest patrijota	1.20
The Brass Check. (Upton Sinclair). Študija ameriškega žurnalizma, broširana 60c; vezana v platno.....	1.20
The Profits of Religion. Razprava o izrabljanju ver za privatne interese	1.20
"Debs, His Authorized Life and Letters". (David Karsner), vezano v platno	1.20
King Coal. (Upton Sinclair). Povest iz zadnjega štrajka coloradskih premogarjev, vezana v platno....	1.30

Naročilom priložite poštni ali ekspresni money order, ček ali gotovino. Za manjša naročila lahko pošljete poštne znamke.

PROLETAREC,

3639 W. 26th St.

Chicago, Ill.

Ker si spoznal, da je socializem potreben za reševanje človeštva, moraš priti še do spoznanja, da mu je potrebno pridobivati novih pristašev. To storiš, ako širiš socialistični tisk. Slovenski socialistični list je Proletarec.

Ako hočeš biti poučen o dogodkih po svetu, ako hočeš razumeti intrige kapitalističnih vlad, ako hočeš dobiti globokejšje znanje o socialističnih naukih. Čitaj Proletarca, ki razgalja kapitalistične igre s socialističnega stališča, ki uči socializem in uničuje demagogijo, ki se pojavlja v vseh oblikah v našem javnem življenju.

Šest tehtnih razlogov, zakaj bi morali kupovati

PRI

ALBERT LURIE & CO.,

1810-1820 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

1. Naša je največja department trgovina v Zedinjenih državah. Velika izbira vsakovrstnega blaga.

3. Z nakupi dajemo A. Lurie Co. nakupovadne znamke (trading Stamps), ki pomenijo nadaljne prihranke za odjemalce.

2. Mi dostavljamo blago na dom v vse kraje v Chicagu in predmestjih.

4. Pri nakupovanju v naši trgovini se lahko poslužujete svojega jezika.

5. Oglašujemo dnevno v velikih čeških in drugih listih. S čitanjem teh listov čitate tudi naše oglase, v katerih so oznanjene posebne ponudbe za vsaki dan.

6. Primerjajoč naše oglase z oglasi department-trgovin v glavnem delu mesta boste lahko iznašli, da dobite v naši trgovini potrebščine ceneje kakor pa v trgovinah v doljnem delu mesta.

Severova zdravila vzdržujejo
zdravje v družinah.

Na tisoče žena,

ki so slabe, nervozne, izdelane in
trpe vsled neregularne periode, do-
be od pomoči, ko vzamejo

SEVERA'S REGULATOR

(Severjev Regulator). Ta regula-
tor goji moč, premaguje bolečine in
regulira ženske funkcije. Zadoš-
čenje je dajal skozi štirideset let.

Cena \$1.25.

Dobite ga pri svojem lekarju.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

Ako si želite nabaviti knjige
socialne, povestne ali kake druge
vsebine, jih naročite od Proletarca.
Eventualni dobiček od prodaje
knjig se porabi za pokrivanje stro-
škov pri listu.

Telefon Canal 4340

Jugoslovanska trgo- vina s cveticami

V trgovini vedno
sveže cvetlice za
plese, svatbe, po-
grebe itd.

Imamo zaprte
in odprte avto-
mobile za krste,
poroke, pogrebe
in za vse druge
potrebe.

VINKO ARBANAS

1320 W. 18th St., Chicago, Ill.

Med Throop in Blue Island Ave.

MODERNA KNJIGOVESNICA.

1919 Blue Island Ave.,
Chicago, Ill.

Okusno, hitro in trpežno dela za
privatnike in društva. Sprejemamo
naročila tudi izven mesta.

Imamo moderne stroje. Nizke cene
in poštena postrežba.

H. L. BATEK in RUD. ŠEJNA,
Lastnika.

*Slovenecm priporočamo
v posezanje*

KAVARNO MERKUR

3551 W. — 26th St.

(v bližini urada SNPJ., S.
R. Z. in Proletarca.)

Dobra kuhinja : : : : :

: : : : : Dobra postrežba.

KARL GLASER, imeitelj.

John Plhak & Co.

1151-1153 W. 18th Street

Chicago,
Illinois.

Modna trgo-
vina. Velika
zaloga moš-
kih, ženskih
oblek, izde-
lanih po
najmoder-
nejšem kro-
ju. Cene
nizke.

CARL STROVER

LAWYER

and

COUNSELLOR

133 W. Washington Street.
CHICAGO, ILLINOIS.

Telefon: Main 3989.

Naročajte najboljši in najbolj raz-
širjen socialistični dnevnik v Ameriki

"THE NEW YORK CALL"

112 Fourth Avenue,

NEW YORK, N. Y.

Naročnino za dnevne in nedeljake
izdaje \$12 za celo leto; \$7 za pol leta;
\$4 za tri mesece; \$1.50 za en mesec;
samo nedeljske izdaje \$3 na leto.
Samo dnevne izdaje \$9 na leto; pol
leta \$5; en mesec \$1.25.

Kadar...

Kadar mislite na potovanje v
stari kraj;

kadar želite poslati svojim sta-
rokrajskim sorodnikom, prijate-
ljem ali znancom denar,

ali kadar imate kak drug posel
s starim krajem,

obrnite se na trdiko

ZAKRAJSEK & CESAREK

70-9th AVE.

NEW YORK, N. Y.

Edini slovenski pogrebnik

MARTIN BARETINČIČ

324 BROAD STREET

Tel. 1475

JOHNSTOWN, PA.

FARME

V PINETOWN, NORTH CAROLINA

ZA POJASNILA PIŠITE:

A. H. SKUBIC & CO., PINETOWN,
N. Carolina.